

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Leto 1931.

Ljubljana, 5. marca 1931.

Štev. 2.—3.

14.

Okrožnica „Casti connubii“ papeža Pija XI. o krščanskem zakonu.

LITTERAE ENCYCLICAE

AD VENERABILES FRATRES
Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos
ALIOSQUE LOCORUM ORDINARIOS
PACEM ET COMMUNIONEM CUM APOSTOLICA SEDE HABENTES
DE MATRIMONIO CHRISTIANO
SPECTATIS PRAESENTIBUS FAMILIAE ET SOCIETATIS CONDICIONIBUS
NECESSITATIBUS, ERRORIBUS, VITIIS
PIUS PP. XI
VENERABILES FRATRES
SALUTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM

Casti connubii quanta sit dignitas, ex eo maxime dignosci potest, Venerabiles Fratres, quod Christus Dominus, Aeterni Patris Filius, carne lapsi hominis assumpta, non solum amantissimo illo consilio, quo universam nostri generis instaurationem peregit, hoc quoque societatis domesticae atque adeo humanae consortionis principium et fundamentum peculiari quadam ratione complecti voluit, sed illum etiam, ad pristinam divinae institutionis integritatem revocatum, ad verum et »magnum«¹ Novae Legis Sacramentum evexit, eiusque propterea disciplinam curamque totam Ecclesiae Sponsae Suae commisit.

Ex hac tamen matrimonii renovatione ut apud omnes totius orbis et cuiusque temporis gentes exoptati colligantur fructus, hominum mentes in primis debent germana Christi de matrimonio doctrina illuminari; deinde christiani coniuges, interiore Dei gratia infirmas voluntates roborante, omnem suam cogitandi agendique rationem ad purissimam illam Christi legem componant oportet, unde veram sibi ac familiae suae beatitudinem et pacem nanciscantur.

At contra, non modo Nos ex hac Apostolica quasi specula circumspicimus, sed vos ipsi, Venerabiles Fratres, et cernitis et una Nobiscum profecto vehementer doletis complures homines, divinum illud instaurationis opus oblitos, tantam christiani coniugii sanctitatem aut penitus ignorare aut impudenter negare aut etiam, falsis novae cuiusdam et perversae admodum morum doctrinae principiis innixos, passim conculcare. Qui quidem perniciosissimi errores pravi-que mores cum etiam inter fideles induci coepti sint et sensim sine sensu altius in dies sese insinuare contendant, pro Christi in terris Vicarii ac supremi

¹ Ephes., V, 32.

Pastoris et Magistri munere, Nostrum esse duximus Apostolicam attollere vocem, ut oves Nobis commissas a venenatis pascuis deterreamus et, quantum in Nobis est, immunes servemus.

Vos igitur, Venerabiles Fratres, et per vos universam Ecclesiam Christi, atque adeo humanum genus universum, de christiani matrimonii natura, dignitate, commodis beneficiisque inde in familiam atque humanam ipsam societatem emanantibus, de erroribus gravissimo huic evangelicae doctrinae capiti contrariis, de vitiis eidem coniugali vitae adversis, de praecipuis denique remediis adhibendis, alloqui statuimus, vestigiis inhaerentes fel. rec. Leonis XIII, decessoris Nostri, cuius de matrimonio christiano Encyclicas Litteras *Arcanum*,² ante quinquaginta annos datas, hisce Nostris et Nostras facimus et confirmamus et, dum nonnulla pro aetatis nostrae condicionibus ac necessitatibus paulo fusius exponimus, non modo non obsolevisse sed plenam suam vim retinere declaramus.

Atque ut ab his ipsis Litteris initium faciamus, quae totae fere sunt in vindicanda divina matrimonii institutione eiusque sacramentali dignitate et perpetua firmitate, primum quidem id maneat immotum et inviolabile fundamentum: Matrimonium non humanitus institutum neque instauratum esse, sed divinitus, non ab hominibus sed ab ipso auctore naturae Deo atque eiusdem naturae restitutore Christo Domino legibus esse communitum, confirmatum, elevatum; quae proinde leges nullis hominum placitis, nulli ne ipsorum quidem coniugum contrario convento obnoxiae esse possint. Haec Sacrarum Litterarum est doctrina,³ haec constans atque universa Ecclesiae traditio, haec sollemnis Sacrae Tridentinae Synodi definitio, quae perpetuum indissolubilemque matrimonii nexum eiusdemque unitatem ac firmitatem a Deo auctore manare ipsis Sacrae Scripturae verbis praedicat atque confirmat.⁴

At, quamquam matrimonium suapte natura divinitus est institutum, tamen humana quoque voluntas suas in eo partes habet easque nobilissimas; nam singulare quodque matrimonium, prout est coniugalis coniunctio inter hunc virum et hanc mulierem, non oritur nisi ex libero utriusque sponsi consensu: qui quidem liber voluntatis actus, quo utraque pars tradit et acceptat ius coniugii proprium,⁵ ad verum matrimonium constituendum tam necessarius est ut nulla humana potestate suppleri valeat.⁶ Haec tamen libertas eo tantum spectat ut constet, utrum contrahentes re vera matrimonium inire et cum hac persona inire velint an non; libertati vero hominis matrimonii natura penitus subducitur, ita, ut, si quis semel matrimonium contraxerit, divinis eius legibus et essentialibus proprietatibus subiciatur. Nam Angelicus Doctor de fide et prole disserens, >haec, inquit, in matrimonio ex ipsa pactione coniugali causantur, ita quod si aliquid contrarium his exprimeretur in consensu qui matrimonium facit, non esset verum matrimonium.<⁷

Coniugio igitur animi iunguntur et coalescunt, hique prius et arctius quam corpora, nec fluxu sensuum vel animorum affectu, sed deliberato et firmo voluntatum decreto: et ex hac animorum coagmentatione, Deo sic statuente, sacrum et inviolabile vinculum exoritur.

Quae contractus huius natura propria omnino et singularis, eum toto caelo diversum facit cum a coniunctionibus pecudum solo naturae caeco instincto factis, in quibus nulla ratio est nec voluntas deliberata, tum ab iis quoque hominum vagis coniugiis, quae ab omni vero honestoque voluntatum vinculo remota sunt et quovis domestici convictus iure destituta.

² Litt. *Encycl. Arcanum divinae sapientiae*, 10 Febr. 1880.

³ *Gen.*, I, 27-28; II, 22-23; *Matth.*, XIX, 3 sqq.; *Ephes.*, V, 23 sqq.

⁴ *Conc. Trident.*, sess. XXIV.

⁵ Cfr. *Cod. Iur. Can.*, c. 1081, par. 2.

⁶ Cfr. *Cod. Iur. Can.*, c. 1081, par. 1.

⁷ S. Thom. Aquin., *Summa theolog.*, p. III, Supplem., q. XLIX, art. 3.

Exinde iam constat legitimam quidem auctoritatem iure pollere atque adeo cogi officio coercendi, impediendi, puniendi turpia coniugia, quae rationi ac naturae adversantur; sed cum de re agatur ipsam hominis naturam consequente. non minus certo constat in quod fel. rec. Leo XIII decessor Noster palam monuit:⁸ »In deligendo genere vitae non est dubium, quin in potestate sit arbitrioque singulorum alterutrum malle: aut lesu Christi sectari de virginitate consilium, aut maritali se vinclo obligare. Ius coniugii naturale et primigenum homini adimere, causamve nuptiarum praecipuam, Dei auctoritate initio constitutam, quoquo modo circumscribere lex hominum nulla potest: *Crescite et multiplicamini*«. ⁹

Itaque germani connubii sacrum consortium divina simul et humana voluntate constituitur: ex Deo sunt ipsa matrimonii institutio, fines, leges, bona; Deo autem dante atque adiuvante, ex hominibus est, per generosam quidem propriae personae pro toto vitae tempore factam alteri traditionem, particulare quodlibet matrimonium cum officiis ac bonis a Deo statutis coniunctum.

I.

Quae vero quantaque sint haec veri matrimonii bona divinitus data dum exponere aggredimur, Venerabiles Fratres, illius Nobis praeclarissimi Ecclesiae Doctoris verba occurrunt, quem non ita pridem, Nostris Encyclicis Litteris *Ad salutem* pleno ab eius obitu saeculo XV datis,¹⁰ celebravimus: »Haec omnia, — inquit S. Augustinus, — bona sunt, propter quae nuptiae bonae sunt: *proles, fides, sacramentum*«. ¹¹ Quae tria capita qua ratione luculentissimam totius de christiano connubio doctrinae summam continere iure dicantur, ipse Sanctus Doctor diserte declarat, cum ait: »*In fide* attenditur ne praeter vinculum coniugale cum altero vel altera concumbatur; *in prole*, ut amanter suscipiatur, benigne nutriatur, religiose educetur: *in sacramento autem*, ut coniugium non separetur, et dimissus aut dimissa, nec causa prolis, alteri coniungatur. Haec est tamquam regula nuptiarum, qua vel naturae decoratur fecunditas vel incontinentiae regitur pravitas«. ¹²

Itaque primum inter matrimonii bona locum tenet proles. Et sane ipse humani generis Creator, qui pro sua benignitate hominibus in vita propaganda administris uti voluit, id docuit cum in paradiso, matrimonium instituens, protoparentibus et per eos omnibus futuris coniugibus dixit: »Crescite et multiplicamini et replete terram«. ¹³ Quod ipsum Sactus Augustinus et Sancti Pauli Apostoli verbis ad Timotheum¹⁴ perbelle eruit, dicens: »Generationis itaque causa fieri nuptias, Apostolus ita testis est: *Volo*, inquit, *iuniores nubere*. Et quasi ei diceretur: *Ut quid?*, continuo subiecit: *Filios procreare, matresfamilias esse*«. ¹⁵

Quantum vero hoc Dei beneficium sit et matrimonii bonum ex hominis dignitate et altissimo fine apparet. Homo enim vel solius rationalis naturae praestantia omnes alias creaturas visibiles superat. Accedit, quod Deus homines generari vult, non ut solum sint et impleant terram, sed multo magis, ut Dei cultores sint, ipsum cognoscant et ament eoque tandem perenniter fruantur in caelis; qui finis ex mirabili hominis per Deum in supernaturalem ordinem elevatione, omne superat quod oculus vidit, et auris audivit et in cor hominis ascendit.¹⁶

⁸ Litt. Encycl. *Rerum Novarum*, 15 Maii 1891.

⁹ *Gen.*, I, 28.

¹⁰ Litt. Encycl. *Ad salutem*, 20 Apr. 1930.

¹¹ S. August., *De bono coniug.*, cap. 24, n. 32.

¹² S. August., *De Gen. ad litt.*, lib. IX, cap. 7, n. 12.

¹³ *Gen.*, I, 28.

¹⁴ *I Tim.*, V, 14.

¹⁵ S. August., *De bono coniug.*, cap. 24, n. 32.

¹⁶ Cfr. *I. Cor.*, II, 9.

Ex quo facile apparet proles, omnipotenti Dei virtute, coniugibus cooperantibus, orta, quantum divinae bonitatis sit donum, quam egregius matrimonii fructus.

Christiani vero parentes intelligant praeterea se non iam solum ad genus humanum in terra propagandum et conservandum, immo vero, non ad quoslibet veri Dei cultores educandos destinari, sed ad pariendam Ecclesiae Christi subolem, ad cives Sanctorum et domesticos Dei¹⁷ procreandos, ut populus Dei et Salvatoris nostri cultui addictus in dies augeatur. Etsi enim christiani coniuges, quamvis ipsi sanctificati, sanctificationem in prolem transfundere non valent, immo naturalis generatio vitae facta est mortis via, qua originale peccatum transeat in prolem; aliquid tamen quodammodo participant de primaevo illo paradisi coniugio, cum eorum sit propriam subolem Ecclesiae offerre, ut ab illa matre filiorum Dei fecundissima per lavacrum baptismatis ad supernaturalem iustitiam regeneretur, et vivum Christi membrum, immortalis vitae particeps, atque aeternae gloriae, quam omnes toto pectore concupiscimus, heres tandem fiat.

Quae si perpendat mater vere christiana, intelliget profecto, celsiore quodam et pleno solatii sensu, de se illud Redemptoris nostri dictum esse: «Mulier... cum peperit puerum, iam non meminit pressurae, propter gaudium, quia natus est homo in mundum»,¹⁸ omnibusque materni officii doloribus, curis oneribus maior effecta, multo iustius et sanctius quam matrona illa romana, Gracchorum mater, florentissima liberorum corona in Domino gloriabitur. Uterque vero coniux hos liberos, prompto gratoque animo e manu Dei susceptos, ut talentum sibi a Deo commissum intuebitur, quod non in suum neque in terrenae tantum reipublicae commodum impendat, sed in die rationis Domino cum fructu restituat.

Procreationis autem beneficio bonum prolis haud sane absolvitur, sed alterum accedat oportet, quod debita prolis educatione continetur. Parum profecto generatae proli atque adeo toti generi humano providisset sapientissimus Deus, nisi, quibus potestatem et ius dederat generandi, iisdem ius quoque et officium tribuisset educandi. Neminem enim latere potest prolem, ne in iis quidem quae ad naturalem vitam, multoque minus in iis quae ad vitam supernaturalem pertinent, sibi ipsam sufficere et providere posse, sed aliorum auxilio, institutione, educatione per multos annos indigere. Compertum autem est, natura Deoque iubentibus, hoc educandae prolis ius et officium illorum in primis esse, qui opus naturae generando coeperunt, inchoatumque, imperfectum relinquentes, certae ruinae exponere omnino vetantur. Iamvero huic tam necessariae liberorum educationi optima qua fieri potuit ratione provisum est in matrimonio, in quo, cum parentes insolubili inter se vinculo connectantur, utriusque opera mutuamque auxilium semper praesto est.

Cum autem de christiana iuventutis educatione alias copiose egerimus,¹⁹ haec omnia nunc iteratis Sancti Augustini verbis complectamur: «In prole (attenditur), ut amanter suscipiatur..., religiose educetur»;²⁰ quod quidem ipsum in Codice Iuris Canonici quoque nervose edicitur: Matrimonii finis primarius est procreatio atque educatio prolis²¹.

Neque id denique silendum quod, cum tantae dignitatis tantique momenti sit utrumque hoc munus parentibus in bonum prolis commissum, facultatis a Deo ad novam vitam procreandam datae honestus quilibet usus, ipso Creatore ipsaque naturae lege iubentibus, solius matrimonii ius est ac privilegium et intra sacros connubi limites est omnino continendus.

¹⁷ Cfr. *Ephes.*, II, 19.

¹⁸ *Io.*, XVI, 21.

¹⁹ Litt. *Encycl. Divini illius Magistri*, d. 31 Dec. 1929.

²⁰ S. August., *De gen. ad litt.*, lib. IX, cap. 7, n. 12.

²¹ *Cod. Iur. Can.*, c. 1013, par. 1.

Alterum matrimonii bonum, quod diximus ab Augustino commemoratum, est bonum Fidei, quae est mutua coniugum in contractu coniugali implendo fidelitas, ut quod ex hoc contractu divina lege sancito alteri coniugi unice debetur, id neque ei denegetur neque cuivis permittatur; neque ipsi coniugi concedatur quod, utpote divinis iuribus ac legibus contrarium et a fide coniugali maxime alienum, concedi nunquam potest.

Quapropter haec fides in primis postulat absolutam coniugii unitatem, quam in protoparentum matrimonio Creator ipse praestituit, cum illud noluerit esse nisi inter unum virum et mulierem unam. Et quamquam deinde hanc primaevam legem supremam Legislator Deus ad tempus aliquantum relaxavit, nullum tamen dubium est quin illam pristinam perfectamque unitatem ex integro restituerit omnemque dispensationem abrogaverit Evangelica Lex, ut Christi verba et constans Ecclesiae sive docendi sive agendi modus palam ostendunt. Iure igitur Sacra Tridentina Synodus sollemniter professus est: »Hoc autem vinculo duos tantummodo copulari et coniungi Christus Dominus apertius docuit, cum . . . dixit: *Itaque iam non sunt duo, sed una caro*«. ²²

Nec vero tantum damnatam voluit Christus Dominus quamlibet, sive successivam sive simultaneam, quae dicitur, polygamiae et polyandriae formam, exterminare aliud quodvis inhonestum opus, sed, ut sacra connubii septa inviolata prorsus custodiantur, ipsas quoque de his omnibus cogitationes voluntarias atque desideria prohibuit: »Ego autem dico vobis quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam moechatus est eam in corde suo«. ²³ Quae Christi Domini verba ne alterutrius quidem coniugis consensu irrita fieri possunt; Dei enim et naturae exhibent legem, quam nulla unquam hominum voluntas infringere aut flectere valet. ²⁴

Quin et mutua inter ipsos coniuges familiaris consuetudo ut bonum fidei debito splendeat nitore, nota castitatis insigniri debet, ita ut coniuges ad Dei naturaeque legis normam sese in omnibus gerant, et sapientissimi sanctissimique Creatoris voluntatem cum magna erga Dei opus reverentia semper sequi studeant.

Haec autem, quae a Sancto Augustino aptissime appellatur *castitatis fides*, et facilior et multo etiam iucundior ac nobilior efflorescet ex altero capite praestantissimo: ex coniugali scilicet amore, qui omnia coniugalis vitae officia pervadit et quemdam tenet in christiano coniugio principatum nobilitatis. »Postulat praeterea matrimonii fides ut vir et uxor singulari quodam sanctoque ac puro amore coniuncti sint; neque ut adulteri inter se ament, sed ut Christus dilexit Ecclesiam; hanc enim regulam Apostolus praescripsit, cum ait: *Viri, diligite uxores vestras sicut et Christus dilexit Ecclesiam*; ²⁵ quam certe immensa illa caritate, non sui commodi gratia, sed Sponsae tantum utilitatem sibi proponens, complexus est. ²⁶ Caritatem igitur dicimus, non carnali tantum citiusque evanescente inclinatione innixam, neque in blandis solum verbis, sed etiam in intimo animi affectu positam atque, — siquidem probatio dilectionis exhibitio est operis, ²⁷ — opere externo comprobata. Hoc autem opus in domestica societate non modo mutuam auxilium complectitur, verum etiam ad hoc extendatur oportet, immo hoc in primis intendant, ut coniuges inter se iuventur ad interiorem hominem plenius in dies conformandum perficiendumque; ita ut per mutuam vitae consortium in virtutibus magis magisque in dies proficiant, et praecipue in vera erga Deum proximosque caritate crescant, in qua denique »universa Lex pendet

²² *Conc. Trident.*, sess. XXIV.

²³ *Matth.*, V, 28.

²⁴ Cfr. *Decr. S. Offici*, 2 Mart. 1679, propos. 50.

²⁵ *Ephes.*, V, 25; cfr. *Col.*, III, 19.

²⁶ *Catech. Rom.*, II, cap. VIII, q. 24.

²⁷ Cfr. *S. Greg. M., Homil. XXX in Evang.*, (Io., XIV, 23-31), n. 1.

et Prophetarum.²⁸ Scilicet absolutissimum totius sanctitatis exemplar hominibus a Deo propositum, quod est Christus Dominus, omnes cuiuscumque sunt conditionis et quamcumque honestam vitae rationem inierunt, possunt ac debent imitari atque, Deo adiuvante, ad summum quoque christianae perfectionis fastigium, ut complurium Sanctorum exemplis comprobatur, pervenire.

Haec mutua coniugum interior conformatio, hoc assiduum sese invicem perficiendi studium, verissima quadam ratione, ut docet Catechismus Romanus,²⁹ etiam primaria matrimonii causa et ratio dici potest, si tamen matrimonium non pressius ut institutum ad prolem rite procreandam educandamque, sed latius ut totius vitae communio, consuetudo, societas accipiatur.

Cum hac eadem caritate reliqua coniugii tam iura quam officia componantur necesse est; ita ut non solum iustitiae lex, sed etiam caritatis norma sit illud Apostoli: »Uxori vir debitum reddat; similiter autem et uxor viro.«³⁰

Firmata denique huius caritatis vinculo domestica societate, floreat in ea necesse est ille, qui ab Augustino vocatur *ordo amoris*. Qui quidem ordo et viri primatum in uxorem et liberos, et uxoris promptam nec invitam subiectionem obtemperatoremque complectitur, quam commendat Apostolus his verbis: »Mulieres viris suis subditae sint sicut Domino; quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesiae.«³¹

Haec autem obtemperatio non libertatem negat neque aufert, quae ad mulierem tam pro humanae personae praestantia quam pro nobilissimis uxoris, matris sociae muneribus pleno iure pertinet; neque obsecundare eam iubet quibuslibet viri optatis, ipsi forte rationi vel uxoris dignitati minus congruentibus; nec denique uxorem aequiparandam docet personis, quae in iure minores dicuntur, quibus ob maturioris iudicii defectum vel rerum humanarum imperitiam liberum suorum iurium exercitium concedi non solet; sed vetat exaggeratam illam licentiam, quae familiae bonum non curat, vetat in hoc familiae corpore cor separari a capite, cum maximo totius corporis detrimento et proximo ruinae periculo. Si enim vir est caput, mulier est cor, et sicut ille principatum tenet regiminis, haec amoris principatum sibi ut proprium vindicare potest et debet.

Haec dein uxoris viro suo obtemperatio, ad gradum et modum quod attinet, varia esse potest pro variis personarum, locorum, temporum condicionibus; immo si vir officio suo defuerit, uxoris est vices eius in dirigenda familia supplere. At ipsam familiae structuram eiusque legem praecipuam, a Deo constitutam et firmatam, evertere aut tangere numquam et nusquam licet.

Persapienter de hoc uxorem inter et virum ordine servando fel. rec. decessor Noster Leo XIII in iis, quas commemoravimus, de christiano coniugio Encyclicis Litteris docet: »Vir est familiae princeps et caput mulieris; quae tamen, quia caro est de carne illius, et os de ossibus eius, subiciatur pareatque viro, in morem non ancillae, sed sociae, ut scilicet oboedientiae praestitae nec honestas nec dignitas absit. In eo autem qui praeest, et in hac quae paret, cum imaginem uterque referant alter Christi, altera Ecclesiae, divina caritas esto perpetua moderatrix officii.«³²

Haec sunt igitur, quae bono fidei comprehenduntur: unitas, castitas, caritas, honesta nobilisque oboedientia; quae, quot sunt nomina, tot sunt coniugum atque coniugii emolumenta, quibus pax, dignitas, felicitas matrimonii in tuto collocentur atque promoveantur. Quare mirum profecto non est, hanc fidem inter eximia et matrimonii propria bona semper fuisse numeratam atque habitam.

²⁸ Matth., XXII, 40.

²⁹ Cfr. *Catech. Rom.*, p. II, cap. VIII, q. 13.

³⁰ *I Cor.*, VII, 3.

³¹ *Ephes.*, V, 22-23.

³² Litt. *Encycl. Arcanum*, 10 Febr. 1880.

Attamen tantorum beneficiorum summa completur et quasi cumulatur illo christiani coniugii bono, quod Augustini verbo nuncupavimus *sacramentum*, quo denotatur et vinculi indissolubilitas et contractus in efficax gratiae signum per Christum facta elatio atque consecratio.

Et primo quidem, indissolubilem foederis nuptialis firmitatem ipse Christus urget dicendo: »Quod Deus coniunxit, homo non separet«³³; et: »Omnis, qui dimittit uxorem suam, et alteram ducit, moechatur: et qui dimissam a viro ducit, moechatur«³⁴.

In hac autem indissolubilitate Sanctus Augustinus hoc quod vocat bonum sacramenti ponit apertis his verbis: »In sacramento autem (attenditur), ut coniugium non separetur, et dimissus aut dimissa, nec causa prolis, alteri coniungatur«³⁵.

Atque haec inviolabilis firmitas, quamquam non eadem perfectissimâque mensurâ ad singula, ad omnia tamen vera coniugia pertinet: nam illud Domini: *Quod Deus coniunxit, homo non separet*, cum de protoparentum connubio, cuiusvis futuri coniugii prototypo, dictum sit, ad omnia prorsus vera matrimonia spectare necesse est. Quamquam igitur ante Christum illa primaevae legis sublimitas et severitas adeo temperata est, ut Moyses ipsius populi Dei civibus ad duritiam cordis eorum libellum repudii certis de causis dare permiserit; Christus tamen pro sua supremi legislatoris potestate hanc maioris licentiae permissionem revocavit et primaevam in integrum restituit legem per illa verba nunquam oblivioni danda: *Quod Deus coniunxit, homo non separet*. Quare sapientissime fel. rec. Pius VI decessor Noster ad Agriensem Episcopum rescribens: »Quo manifesto patet, inquit, matrimonium vel in ipso statu naturae, ac sane ante multo quam ad proprie dicti Sacramenti dignitatem eveheretur, sic divinitus institutum esse, ut secum afferat perpetuum indissolubilemque nexum, qui proinde nulla civili lege solvi queat. Itaque licet Sacramenti ratio a matrimonio seiungi valeat, velut inter infideles, adhuc tamen in tali matrimonio, siquidem verum est matrimonium, perstare debet, omninoque perstat perpetuus ille nexus, qui a prima origine divino iure matrimonio ita cohaeret, ut nulli subsit civili potestati. Atque adeo quodcumque matrimonium contrahi dicatur, vel ita contrahitur ut reapse sit verum matrimonium, tumque adiunctum habebit perpetuum illum nexum divino iure omni vero matrimonio cohaerentem; vel contrahi supponitur sine illo perpetuo nexu, tumque matrimonium non est, sed illicita coniunctio divinae legi ex obiecto repugnans; quae proinde nec iniri potest nec retineri«³⁶.

Quod si exceptioni, etsi rarissimae, haec firmitas obnoxia videatur, ut in quibusdam coniugiis naturalibus solum inter infideles initis vel, si inter christifideles, ratis illis quidem sed nondum consummatis, ea exceptio non ex hominum voluntate pendet, neque potestatis cuiuslibet mere humanae, sed ex iure divino, cuius una custos atque interpres est Ecclesia Christi. Nulla tamen, neque ullam ob causam, facultas huiusmodi cadere unquam poterit in matrimonium christianum ratum atque consummatum. In eo enim, quemadmodum maritale foedus plene perficitur, ita maxima quoque ex Dei voluntate firmitas atque indissolubilitas, nulla hominum auctoritate relaxanda, elucet.

Huius autem divinae voluntatis intimam rationem si reverenter investigare velimus, Venerabiles Fratres, facile eam inveniemus in mystica christiani connubii significatione, quae in consummato inter fideles matrimonio plene perfectae habetur. Teste enim Apostolo, in sua (quam ab initio innumimus) ad Ephesios epistola,³⁷ christianorum connubium perfectissimam illam refert coniunctionem,

³³ Matth., XIX, 6.

³⁴ Luc., XVI, 18.

³⁵ S. August., *De Gen. ad litt.*, lib. IX, c. 7, n. 12.

³⁶ Pius VI, *Rescript. ad Episc. Agriens.*, 11 Jul. 1789.

³⁷ *Ephes.*, V, 32.

quae Christum inter et Ecclesiam intercedit: »Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico, in Christo et in Ecclesia«: quae quidem coniunctio, quamdiu Christus vivet et Ecclesia per ipsum, nulla profecto separatione unquam dissolvi poterit. Quod etiam Sanctus Augustinus diserte docet his verbis: »Hoc enim custoditur in Christo et Ecclesia, ut vivens cum vivente in aeternum nullo divortio separetur. Cuius Sacramenti tanta observatio est in civitate Dei nostri, . . . hoc est in Ecclesia Christi . . ., ut cum filiorum procreandorum causa, vel nubant feminae, vel ducantur uxores, nec sterilem coniugem fas sit relinquere ut alia fecunda ducatur. Quod si quisquam fecerit, non lege huius saeculi (ubi, interveniente repudio, sine crimine conceditur cum aliis alia copulare connubia; quod etiam sanctum Moysen Dominus propter duritiam cordis illorum Israelitis permississe testatur); sed lege Evangelii reus est adulterii, sicut etiam illa si alteri nupserit.«³⁸

Quot vero quantaque ex matrimonii indissolubilitate fluant bona, eum fugere non potest qui vel obiter cogitet sive de coniugum prolesque bono sive de humanae societatis salute. Et primum quidem coniuges in hac firmitate certum habent perennitatis signaculum, quod generosa propriae personae traditio et intima suorum animorum consociatio suapte natura tantopere exigit, cum vera caritas finem nesciat.³⁹ Firmum praeterea adstruitur fidae castitatis propugnaculum contra infidelitatis incitamenta, si qua interius exteriusve obiciantur; anxio timori num adversitatis aut senectutis tempore alter coniux sit recessurus, quivis praeccluditur aditus eiusque loco quieti statuitur certitudo. Servandae item utriusque coniugis dignitati ac mutuo auxilio praestando quam aptissime providetur, cum per insolubile vinculum perpetuo perseverans coniuges continenter admoneantur se non caducarum rerum causa, nec cupiditati ut inservirent, sed ut altiora et perpetua bona sibi mutuo procurarent, nuptiale iniisse consortium, quod nisi morte solvi non queat. Liberos quoque tuitioni et educationi, quae ad multos annos produci debet, optime consulitur, cum gravia et diuturna huius officii onera unitis viribus facilius a parentibus ferantur. Neque minora toti humanae consortioni oriuntur bona. Usu enim cognitum habemus matrimoniorum inconcussam firmitatem uberrimum esse honestae vitae morumque integritatis fontem; hoc autem ordine servato, felicitas salutae rei publicae in tuto positae sunt: nam talis est civitas, quales sunt familiae et homines, ex quibus ea constat, ut corpus ex membris. Quapropter, cum de privato coniugum et proles, tum de publico societatis humanae bono optime merentur, qui inviolabilem matrimonii firmitatem strenue defendunt.

Verum hoc sacramenti bono, praeter indissolubilem firmitatem, multo etiam celsiora emolumenta continentur, per ipsam *Sacramenti* vocem aptissime designata; christianis enim hoc non inane et vacuum est nomen, cum Christus Dominus »Sacramentorum institutor atque perfectior«,⁴⁰ suorum fidelium matrimonium ad verum et proprium Novae Legis Sacramentum provehendo, illud re vera effecerit peculiaris illius interioris gratiae signum et fontem, qua eius »naturalem illum amorem perficeret, et indissolubilem unitatem confirmaret, coniugesque sanctificaret.«⁴¹

Et quoniam Christus ipsum coniugalem inter fideles validum consensum signum gratiae constituit, ratio Sacramenti cum christiano coniugio tam intime coniungitur, ut nullum inter baptizatos verum matrimonium esse possit, »quin sit eo ipso Sacramentum.«⁴²

Cum igitur sincero animo fideles talem consensum praestant, aperiunt sibi sacramentalis gratiae thesaurum, ex quo supernaturales vires hauriant ad

³⁸ S. August., *De nupt. et concup.*, lib. I, cap. 10.

³⁹ *I Cor.*, XIII, 8.

⁴⁰ *Conc. Trident.*, sess. XXIV.

⁴¹ *Conc. Trident.*, sess. XXIV.

⁴² *Cod. Iur. Can.*, c. 1012.

officia et munera sua fideliter, sancte, perseveranter ad mortem usque adimplenda.

Hoc enim Sacramentum, in iis qui obicem, ut aiunt, non opponunt, non solum permanens vitae supernaturalis principium, gratiam scilicet sanctificantem, auget, sed etiam peculiaria addit dona, bonos animi motus, gratiae germina, naturae vires augendo ac perficiendo, ut coniuges non ratione tantum intelligere, sed intime sapere firmiterque tenere, efficaciter velle et opere perficere valeant quidquid ad statum coniugalem eiusque fines et officia pertinet; ius denique iis concedit ad actuale gratiae auxilium toties impertrandum, quotiescumque ad munera huius status adimplenda eo indigent.

Attamen, cum divinae providentiae in ordine supernaturali lex sit ut homines ex Sacramento, quae post adeptum rationis usum recipiant, fructum plenum non colligant, nisi gratiae respondeant, gratia matrimonii magna ex parte talentum inutile, in agro reconditum, manebit, nisi coniuges supernaturales vires exercent ac recepta gratiae semina colant atque evolvant. Si autem faciendo quod in se est, ad gratiam se dociles praebeant, sui status onera ferre atque officia implere poterunt eruntque tanto Sacramento roborati et sanctificati et quasi consecrati. Nam, ut Sanctus Augustinus docet, sicut per Baptismum et Ordinem homo deputatur et iuvatur sive ad vitam christiano more degendam sive ad sacerdotale munus gerendum, eorumque sacramentali auxilio nunquam destituitur, eodem fere modo (quamquam non per characterem sacramentalem), fideles, qui semel matrimonii vinculo iuncti fuerint, eius sacramentali adiutorio ac ligamine privari nunquam possunt. Quin immo, ut addit idem Sanctus Doctor, vinculum illud sacrum, etiam adulteri facti, secum trahunt, quamquam non iam ad gratiae gloriam, sed ad noxam criminis, sicut apostata anima, velut de coniugio Christi recedens, etiam fide perditam, Sacramentum fidei non amittit, quod lavacro regenerationis accepit.⁴³

Iidem vero coniuges, aureo Sacramenti ligamine non constricti sed ornati, non impediti sed roborati, omnibus viribus ad hoc nitantur, ut suum connubium non solum per Sacramenti vim et significationem, sed etiam per ipsorum mentem ac mores sit semper et maneat viva imago fecundissimae illius unionis Christi cum Ecclesia, quae est venerandum profecto perfectissimae caritatis mysterium.

Quae omnia, Venerabiles Fratres, si attento animo et viva fide perpendantur, si eximia haec matrimonii bona, proles, fides, sacramentum, debita luce illustrentur, nemo potest divinam sapientiam et sanctitatem et benignitatem non admirari, quae cum dignitati ac felicitati coniugum, tum humani generis conservationi propagationique, in sola nuptialis foederis casta sacraque consortione procurandae, tam copiose providerit.

II.

Quo libentius tantam casti connubii praestantiam perpendimus, Venerabiles Fratres, eo magis Nobis dolendum videtur, quod divinum hoc institutum, nostra potissimum aetate, spretum saepe ac passim abiectum conspiciamus.

Non iam enim occulte neque in tenebris, sed palam, quovis pudoris sensu deposito, qua voce qua scriptis, scaenicis cuiusque generis ludis, fabulis romanensibus, amatoriiis ludicisque narrationibus, cinematographicis quae dicuntur imaginibus, radiophonicis orationibus, omnibus denique recentioris scientiae inventis, matrimonii sanctitas vel conculcatur vel deridetur; divortia, adulteria, turpissima quaeque vitia aut laudibus extolluntur aut saltem iis depinguntur coloribus, ut ab omni culpa et infamia vindicari videantur. Nec desunt libri,

⁴³ S. August., *De nupt. et concup.*, lib. I, cap. 10.

quos scientificos praedicare non verentur, sed qui re vera non raro solum quodam scientiae fucō idcirco illiti sunt, quo faciliorem inveniant sese insinuandi viam. Quae autem in iis propugnantur doctrinae, eae venditantur tamquam recentioris ingenii portenta, illius nimirum ingenii, quod, veritatis unice studiosum, praeiudicatas quaslibet veterum opiniones abdicasse perhibetur, quodque inter has obsoletas opiniones etiam traditam de coniugio christianam doctrinam amandat atque relegat.

Et instillantur haec omne genus hominibus, divitibus et egenis, operariis et heris, doctis et indoctis, solutis et connubio ligatis, Dei cultoribus et osoribus, adultis et iuvenibus; his praesertim, utpote faciliori captu praedae, peiores struuntur insidiae.

Non omnes quidem novarum huiusmodi doctrinarum fautores ad extrema quaeque indomitae libidinis concectaria devehuntur: sunt qui, medio quasi itinere consistere enisi, in quibusdam tantum divinae naturalisque legis praeceptis aliquid nostris temporibus concedendum putent. Sed hi quoque, plus minusve conscii, emissarii sunt illius inimici nostri, qui semper conatur zizania superseminare in medio tritici⁴⁴. Nos igitur, quos Paterfamilias agri sui custodes posuit, quosque sacrosanctum urget officium cavendi ne bonum semen herbis nocentibus opprimatur, Nobismet ipsis a Spiritu Sancto dicta existimamus gravissima, quibus Apostolus Paulus dilectum suum Timotheum hortabatur verba: »Tu vero vigila... Ministerium tuum imple... Praedica verbum, insta opportune, importune, argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina«⁴⁵.

Et quoniam, ut inimici fraudes vitari possint, detegi eas ante necesse est, multumque iuvat eius fallacias incautis denuntiare, quamvis profecto mallemus huiusmodi flagitia nec nominare »sicut decet Sanctos«,⁴⁶ propter animarum tamen bonum et salutem, ea peritus silere non possumus.

Ut igitur ab horum malorum fontibus incipiamus, praecipua eorum radix in eo est quod matrimonium non ab Auctore naturae institutum neque a Christo Domino in veri Sacramenti dignitatem evectum, sed ab hominibus inventum vocitent. In natura ipsa eiusque legibus alii se nihil matrimonii invenisse asseverant, sed deprehendisse tantum procreandae vitae facultatem ad eamque quoquo pacto satiandam impulsum vehementem; alii tamen initia quaedam ac veluti germina veri connubii in hominis natura inveniri agnoscunt, quatenus, nisi stabili quodam vinculo consocientur homines, dignitati coniugum et naturali prolis propagandae et educandae fini bene provisum non esset. Nihilominus hi quoque docent matrimonium ipsum, quippe quod illa germina excedat, variis concurrentibus causis, sola hominum mente inventum, sola hominum voluntate esse institutum.

Quanto opere autem hi omnes errent quamquae turpiter ab honestate deflectant, iam ex his constat quae de origine ac natura coniugii, de finibus bonisque in eo insitis Nostris his Litteris exposuimus. Perniciosissima vero haec commenta esse, ex consecrariis etiam elucet, quae ipsi illorum defensores inde deducunt: leges, instituta ac mores quibus connubium regatur, cum sola hominum voluntate sint parta, ei soli subesse, ideoque pro humano lubitu et humanarum rerum vicissitudinibus condi, immutari, abrogari et posse et debere; generativam autem vim, quippe quae in ipsa natura nitatur, et sacratiorem esse et latius patere quam matrimonium: exerceri igitur posse tam extra quam intra connubii claustra, etiam neglectis matrimonii finibus, quasi scilicet impudicae mulieris licentia eisdem fere gaudeat iuribus, quibus legitimae uxoris casta maternitas.

⁴⁴ Cfr. Matth., XIII, 25.

⁴⁵ II Tim., IV, 2—5.

⁴⁶ Ephes., V, 3.

Hisce principiis innixi, quidam eo devenerunt, ut nova effingerent coniunctionum genera, ad praesentes hominum ac temporum rationes, ut opinantur accommodata, quae totidem novas matrimonii species esse volunt: aliud ad tempus, aliud ad experimentum, aliud amicale quod plenam matrimonii licentiam omniaque iura sibi vindicat, dempto tamen indissolubili vinculo et prole exclusa, nisi partes suam vitae communionem et consuetudinem in pleni iuris matrimonium deinde converterint.

Immo non desunt qui velint et instent ut etiam legibus huiusmodi portenta probentur aut saltem publicis populorum usibus institutisque excusentur; et ne suspicari quidem videntur talia nihil sane habere recentioris culturae de qua tantopere gloriantur, sed nefandas esse corruptelas, quae ad barbaros quarumdam ferarum gentium usus etiam cultas nationes procul dubio redigerent.

Sed, ut ad singula iam, Venerabiles Fratres, tractanda accedamus, quae singulis matrimonii bonis opponuntur, primum de prole sit sermo, quam multi molestum connubii onus vocare audent, quamque a coniugibus, non per honestam continentiam (etiam in matrimonio, utroque consentiente coniuge, permissam) sed vitiata naturae actum, studiose arcendam praecipiunt. Quam quidem facinorosam licentiam alii sibi vindicant, quod prolis pertaesi solam sine onere voluptatem explere cupiunt, alii quod dicunt se neque continentiam servare, neque ob suas vel matris vel rei familiaris difficultates prolem admittere posse.

At nulla profecto ratio, ne gravissima quidem, efficere potest, ut quod intrinsece est contra naturam, id cum natura congruens et honestum fiat. Cum autem actus coniugii suapte natura proli generandae sit destinatus, qui, in eo exercendo, naturali hac eum vi atque virtute de industria destituunt, contra naturam agunt et turpe quid atque intrinsece inhonestum operantur.

Quare mirum non est, ipsas quoque Sacras Litteras testari Divinam Maiestatem summo prosequi odio hoc nefandum facinus illudque interdum morte punisse, ut memorat Sanctus Augustinus: »Illicite namque et turpiter etiam cum legitima uxore concumbitur, ubi prolis conceptio devitatur. Quod faciebat Onan, filius Iudae, et occidit illum propter hoc Deus«⁴⁷.

Cum igitur quidam a christiana doctrina iam inde ab initio tradita neque unquam intermissa manifesto recedentes, aliam nuper de hoc agendi modo doctrinam sollemniter praedicandam censuerint, Ecclesia Catholica, cui ipse Deus morum integritatem honestatemque docendam et defendendam commisit, in media hac morum ruina posita, ut nuptialis foederis castimoniam a turpi hac labe immunem servet, in signum legationis suae divinae, altam per os Nostrum extollit vocem atque denuo promulgat; quemlibet matrimonii usum, in quo exercendo actus de industria hominum, naturali sua vitae procreandae vi destituatur, Dei et naturae legem infringere, et eos qui tale quid commiserint gravis noxae labe commaculati.

Sacerdotes igitur, qui confessionibus audiendis dant operam, aliosque qui curam animarum habent, pro suprema Nostra auctoritate et omnium animarum salutis cura, admonemus, ne circa gravissimam hanc Dei legem fideles sibi commissos errare sinant, et multo magis, ut ipsi se ab huiusmodi falsis opinionibus immunes custodiant, neve in iis ullo modo conniveant. Si quis vero Confessarius aut animarum Pastor, quod Deus avertat, fideles sibi creditos aut in hos errores ipsemet induxerit, aut saltem sive approbando sive dolose tacendo in iis confirmarit, sciat se Supremo Iudici Deo de muneris prodicione severam redditurum esse rationem, sibi que dicta existimet Christi verba: »Caeci sunt, et

⁴⁷ S. August., De coniug. adult., lib. II, n. 12; cfr. Gen. XXXVIII, 8—10; S. Poenitent., 3 April., 3 lun. 1916.

duces caecorum: caecus autem, si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadunt⁴⁸.

Causae vero, ob quas matrimonii malus usus defenditur, non raro, - ut de iis quae turpes sunt taceamus - fictae aut exaggeratae proferuntur. Nihilominus pia Mater Ecclesia optime intelligit atque persentit quae de matris sanitate, vitâ periclitantis, dicuntur. Ecquis nisi miserenti animo haec perpendere possit? Quis non summa afficiatur admiratione, si quando matrem cernat vix non certae sese morti, heroica fortitudine, offerentem, ut proli semel conceptae vitam conservet? Quod ipsa fuerit perpessa ut naturae officium plene impleret, id unus Deus ditissimus et miserrimus retribuere poterit, dabitque profecto mensuram non tantum confertam sed supereffluentem⁴⁹.

Optime etiam novit Sancta Ecclesia, non raro alterum ex coniugibus pati potius quam patrare peccatum, cum ob gravem omnino causam perversionem recti ordinis permittit, quam ipse non vult, eumque ideo sine culpa esse, modo etiam tunc caritatis legem meminerit et alterum a peccando arcere et remove ne negligat. Neque contra naturae ordinem agere ii dicendi sunt coniuges, qui iure suo recta et naturali ratione utuntur, etsi ob naturales sive temporis sive quorundam defectuum causas nova inde vita oriri non possit. Habentur enim tam in ipso matrimonio quam in coniugalis iuris usu etiam secundarii fines, ut sunt mutuuum adiutorium mutuusque fovendus amor et concupiscentiae sedatio, quos intendere coniuges minime vetantur, dummodo salva semper sit intrinseca illius actus natura idcirco eius ad primarium finem debita ordinatio.

Vehementer item Nos percellunt illorum coniugum gemitus, qui dura egestate oppressi, gravissimam in alendis liberis difficultatem patiuntur.

At cavendum omnino est ne funestae externarum rerum condiciones multo funestiori errori occasionem praebent. Nullae enim exurgere possunt difficultates quae mandatorum Dei, actus, ex interiore natura sua malos, vetantium, obligationi derogare queant; in omnibus vero rerum adiunctis semper possunt coniuges, gratia Dei roborati, suo munere fideliter fungi et castitatem a turpi hac macula illibatam in coniugio conservare; nam stat fidei christianae veritas, Synodi Tridentinae magisterio expressa: »Nemo temeraria illa et a Patribus sub anathemate prohibita voce uti (debet), Dei praecepta homini iustificato ad observandum esse impossibilia. Nam Deus impossibilia non iubet, sed iubendo monet et facere quod possis, et petere quod non possis, et adjuvat ut possis⁵⁰. Eademque doctrina iterum sollemniterque praecepta est ab Ecclesia et confirmata in damnatione haeresis iansenianae, quae contra Dei bonitatem haec blasphemare erat ausa: »Aliqua Dei praecepta hominibus iustis volentibus et conantibus, secundum praesentes, quas habent, vires, sunt impossibilia: deest quoque illis gratia, qua possibilia fiant⁵¹.

Sed aliud etiam, venerabiles Fratres, gravissimum commemorandum est facinus, quo vita prolis, in sinu materno reconditae, attentatur. Id autem permissum volunt alii et matris patrisve beneplacito relictum; alii tamen illicitum dicunt, nisi pergraves accedant causae, quas medicae, socialis, eugenicae indicationis nomine appellant. Hi omnes quod ad poenales reipublicae leges attinet, quibus genitae necdum natae prolis peremptio prohibetur, exigunt, ut quam singuli, alii aliam, defendunt indicationem, eandem etiam leges publicae agnoscant et ab omni poena liberam declarent. Immo nec desunt qui postulent, ut ad has letiferas sectiones magistratus publici praebeant auxiliatrices manus, id quod, proh dolor!, alicubi quam frequentissime fieri omnibus notum est.

⁴⁸ Matth., XV, 14; S. Offic. 22. Nov. 1922.

⁴⁹ Luc., VI, 38.

⁵⁰ Concil. Trident., sess. VI, cap. 11.

⁵¹ Const. Apost. Cum occasione, die 31 Maii 1653, prop. 1.

Quod vero attinet ad indicationem medicam et therapeuticam - ut eorum verbis utamur - iam diximus, Venerabiles Fratres, quantopere Nos misereat matris, cui ex naturae officio gravia imminet sanitatis, immo ipsius vitae pericula: at quae possit unquam causa valere ad ullo modo excusandam directam innocentis necem? De hac enim hoc loco agitur. Sive ea matri infertur sive proli, contra Dei praeceptum est vocemque naturae: »Non occides!«⁵². Res enim aequae sacra utriusque vita, cuius opprimendae nulla esse unquam poterit ne publicae quidem auctoritati facultas. Ineptissime autem haec contra innocentes repetitur e iure gladii, quod in solos reos valet; neque ullum viget hic cruentae defensionis ius contra iniustum aggressorem (nam quis innocentem parvulum iniustum aggressorem vocet?); neque ullum adest «extremae necessitatis ius» quod vocant, quodque usque ad innocentis directam occisionem pervenire possit. In utraque igitur et matris et prolis vita tuenda ac servanda probi expertique medici cum laude enitentur; contra, nobili medicorum nomine et laude indignissimos se ii probarent, quotquot alterutri, per speciem medicandi, vel falsa misericordia moti, ad mortem insidiarentur

Quae quidem plane severis consonant verbis quibus Episcopus Hipponensis in coniuges depravatos invehitur, qui proli quidem praecavere student, at, si nullo exitu, nefarie eam interimere non verentur: »Aliquando eo usque, inquit, pervenit haec libidinosa crudelitas vel libido crudelis, ut etiam sterilitatis venena procuret, et si nihil valuerit, conceptos fetus aliquo modo intra viscera exstinguat ac fundat, volendo suam prolem prius interire quam vivere, aut si in utero iam vivebat, occidi antequam nasci. Prorsus, si ambo tales sunt, coniuges non sunt: et si ab initio tales fuerunt, non sibi per connubium sed per stuprum potius convenerunt; si autem non ambo sunt tales, audeo dicere: aut illa est quodammodo meretrix mariti, aut ille adulter uxoris«⁵³.

Quae autem afferuntur pro sociali et eugenica indicatione, licitis honestisque modis et intra debitos limites, earum quidem rerum ratio haberi potest et debet; at necessitatibus, quibus eae innituntur, per occisionem innocentium providere velle absonum est praeceptoque divino contrarium, apostolicis etiam verbis promulgato: Non esse facienda mala ut eveniant bona⁵⁴.

Iis denique, qui apud nationes principatum tenent feruntve leges, oblivioni dare non licet auctoritatis publicae esse, congruis legibus poenisque, innocentium vitam defendere, idque eo magis, quo minus ii, quorum vita periclitatur et impugnatur, se ipsi defendere valent, inter quos primum sane locum tenent infantes in visceribus maternis abditi. Quod si publici magistratus parvulos illos non solum non tueantur, sed, legibus suisque ordinationibus, permittant atque adeo tradant medicorum aliorumve manibus occidendos, meminerint Deum iudicem esse et vindicem sanguinis innocentis, qui de terra clamat ad caelum⁵⁵.

Reprobetur denique oportet perniciosus ille usus, qui proxime quidem naturale hominis ius ad matrimonium ineundum spectat, sed ad prolis quoque bonum vera quadam ratione pertinet. Sunt enim qui, de finibus eugenicis nimium solliciti, non solum salubria quaedam dent consilia ad futurae prolis valetudinem ac robur tutius procurandum - quod rectae rationi utique contrarium non est - sed cuilibet alii etiam altioris ordinis fini eugenicum anteponant, et coniugio auctoritate publica prohiberi velint eos omnes ex quibus, secundum disciplinae suae normas et coniecturas, propter hereditariam transmissionem, mancam viticamque prolem generatum iri censent, etiamsi iidem sint ad matrimonium ineundum per se apti. Quin immo naturali illa facultate, ex lege, eos, vel invitos medicorum opera privari volunt; neque id ad cruentam sceleris commissi poenam

⁵² Exod., XX, 13; cfr. Decr. S. Offic. 4 Maii 1898, 24 Iulii 1895, 31 Maii 1884.

⁵³ S. August., De nupt. et concupisc. cap. XV.

⁵⁴ Cfr. Rom., III, 8.

⁵⁵ Cfr. Gen., IV, 10.

publica auctoritate repentendam, vel ad futura reorum crimina praecavenda, sed contra omne ius et fas ea magistratibus civilibus arrogata facultate, quam nunquam habuerunt nec legitime habere possunt.

Quicumque ita agunt, perperam dant oblivioni sanctiorem esse familiam Statu, hominesque in primis non terrae et tempori, sed caelo et aeternitati generari. Et fas profecto non est homines, matrimonii ceteroqui capaces, quos, adhibita etiam omni cura et diligentia, nonnisi mancam genituros esse prolem conicitur, ob eam causam gravi culpa onerare si coniugium contrahant, quamquam saepe matrimonium iis dissuadendum est.

Publici vero magistratus in subditorum membra directam potestatem habent nullam; ipsam igitur corporis integritatem, ubi nulla intercesserit culpa nullaque adsit cruentae poenae causa, directo laedere et attingere nec eugenicis nec ullis aliis de causis possunt unquam. Idem docet Sanctus Thomas Aquinas, cum, inquirens num humani iudices ad futura mala praecavenda hominem possint malo quodam plectere, id quidem concedit quod ad quaedam alia mala, sed iure meritoque negat quod ad corporis laesionem: »Numquam secundum humanum iudicium aliquis debet puniri, sine culpa, poena flagelli, ut occidatur, vel mutiletur vel verberetur«⁹⁶.

Ceterum, quod ipsi privati homines in sui corporis membra dominatum alium non habeant quam qui ad eorum naturales fines pertineat, nec possint ea destruere aut mutilare aut alia via ad naturales functiones se ineptos reddere, nisi quando bono totius corporis aliter provideri nequeat, id christiana doctrina statuit atque ex ipso humanae rationis lumine omnino constat.

Iam ut ad alterum errorum, quod fidem coniugii respicit, veniamus, quicumque in prolem peccatur, consequens est in fidem quoque coniugii peccari quodammodo, cum alterum alteri sit connexum matrimonii bonum. At totidem praeterea contra coniugii fidem singillatim enumeranda sunt errorum et corruptelarum capita, quod eadem fides complectitur domesticas virtutes: castam scilicet utriusque coniugis fidelitatem, uxoris honestam viro obtemperacionem, firmam denique germanamque inter utrumque caritatem.

Fidelitatem igitur primo corrumpunt, qui huius temporis opinionibus ac moribus de falsa quadam nec innocua amicitia cum extraneis indulgendum putant, et maiorem quandam in mutuis hisce rationibus sentiendi atque agendi licentiam coniugibus concedendam esse asserunt, idque eo magis quod (ut autumant) non pauci habeant congenitam indolem sexualem, cui intra angustos nubii monogamici limites satisfacere non possint. Quapropter honestorum coniugum rigidum illum animi habitum, qui omnem cum extraneis libidinosum affectum et actum damnat et recusat, obsoletam quandam esse censent mentis animique debilitatem, aut abiectam; et vilem obtreccionem seu zelotypiam; et ideo, quaecumque de fide coniugali retinenda latae fuerint poenales reipublicae leges, eas irritas esse volunt, aut certe irritandas.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Poročilo o pastoralnih konferencah v l. 1930.

I. Kako naj nadarbinar skrbi a) za nadarbinska poslopja, b) za nadarbinska zemljišča?

Na to vprašanje so došle povoljne rešitve, nekatere zelo dobre, praktične in poučne. Pri razgovoru so bile podane mnogotere uvaževanja vredne

⁹⁶ Summ. theolog., 2.a 2.ae, q. 108 a. 4. ad 2.m.

misli, katere sem si osvojil in jih nameravam po možnosti in sčasoma izvršiti.

Izmed pismenih elaboratov naj sledi izpisek iz razprave g. Antona Mrkuna, župnika v Dobropoljah, in iz razprave g. Antona Oblaka, župnika v Št. Lovrencu na Dolenjskem:

A. Skrb za nadarbinska poslopja.

Da more novi župnik izpolnjevati svoje dolžnosti do nadarbinskega premoženja, se mora ob svojem nastopu točno poučiti o vsem nadarbinskem premoženju. Zato je predpisano po cerkvenih zakonih, da mora dekan izročiti novemu župniku vse cerkveno premoženje vpričo ključarjev in patrona.

Novi župnik naj takoj ob nastopu skupaj s ključarji natančno pregleda vsa nadarbinska poslopja: župnišče, hleve in druga gospodarska poslopja in naj ugotovi dejansko stanje. Ker se prevzem nadarbinskega premoženja izvrši po navadi nekaj dni po prihodu na novo mesto, je s ključarji že lahko pregledal vsa nadarbinska poslopja, tako da lahko na sprejemni zapisnik da zapisati, v kakem stanju se nahajajo nadarbinska poslopja.

S ključarjema se posvetuje, kako nedostatke popraviti. Novemu župniku ljudje navadno rajši popravijo, ko pa kasneje, ko se mu že preveč privadijo. Zato je pametno in prav, da si novi župnik čimprej uredi svoje bivališče in tudi svoja gospodarska poslopja. Toda kako pokriti stroške?

Ako je prednik zanemaril nadarbinska poslopja, more naslednik zahtevati, da prispeva k popravilom, kolikor je on dolžan prispevati po cerkvenih predpisih. Ako je pokojnik umrl, more zahtevati od dedičev, oziroma iz zapuščine povračila. V ta namen naj zahteva komisijonelni ogled, ki ugotovi, koliko je prednik zakrivil, da so poslopja v slabem stanju.

Novi župnik naj se glede načina poprave in izbire mojstrov posvetuje pri skušenih možeh v župniji, ker često obrtniki izrabijo priliko, da novega župnika privijejo pri plačilih, kar se le da. V ljudeh je še vedno prepričanje, da duhovnik lahko plača, saj je bogat, saj nima otrok. Prav tako mislijo, da cerkev lahko plača. — Seveda ni duhovnik-začetnik na župniji prav nič dolžan plačevati iz lastnega žepa pri popravilih, ker on mora vse v dobrem stanju prevzeti. Ako pa ni v dobrem stanju in ni od prednika ničesar dobiti, potem je dolžnost župljanov, da ima novi župnik stanovanje in gospodarsko poslopje v redu in v primernem stanju. Najlepše je, če se ljudje dajo lepo poučiti in prevzamejo nase brez konkurenčne obravnave celo breme poprave. Ako je kaj več popravil, naj le volijo stavbni odbor (tri može), da ne morejo očitati, da dela župnik vse po svoji glavi. Ta odbor, katerega član je vedno tudi župnik, naj pregleda vse nedostatke, napravi proračun, skliče ljudi in jim pojasni. Ako so zadovoljni, se popravila izvrše brez konkurenčne obravnave. Vsakemu se odmeri znesek po njegovem čistem državnem davku.

Ako pa ljudje niso zadovoljni, potem je treba konkurenčne obravnave, za katero zaprosi župnik potem škofijskega ordinariata.

Seveda je svetovati, da se župnik izogne konkurenčni obravnavi, ako je mogoče. Le prerado se zgodi, da nastopi kak hujskač, ki ljudi hujska, dela razne zgage in naposled morda vso stvar onemogoči. Tudi so ljudje obloženi z raznimi davki in dajatvami, da jim je res težko nalagati nova bremena. Zato naj novi nadarbinar skuša popraviti nedostatke pri nadarbinskih poslopih na kak drug način. Ako ima morda župna ali podružnična cerkev izdatne tekoče dohodke, ki jih ne porabi, naj nadarbinar zaprosi ordinariat za dovoljenje, da te odvišne tekoče dohodke porabi za popravila nadarbinskih poslopij.

Treba je, da nadarbinarji damo kmetom lep zgled v naprednem kmetijstvu. Nadarbinarji, ki imajo veliko kmetijo, morajo gledati, da kmetijo zboljšajo in

da dobe iz gospodarstva potrebne dohodke. Zato moramo gledati na to, da bomo imeli lepo plemensko živino, ki da tudi kaj dohodkov, da bodo nadarbinski travniki in njive zagnojene. Toda lepe živine in dobro zagnojene parcel ne bomo imeli, ako ne bomo uredili svojih hlevov, svinjakov, gnojišč in gnojničnih jam, kakor zahteva napredno kmetijstvo sedanjega časa. Gnojnica je tekoče zlato, predragoceno gnojivo. Vsak napreden gospodar jo bo do zadnje kaplje skušal porabiti. Nadarbinarji pač ne bomo samo starih reči popravljali, ampak moramo z duhom časa iti naprej in naše kmetijstvo kolikor mogoče napraviti rentabilno.

Za take novotarije pa naši kmetje premnogokrat nimajo zmisla, še manj pa volje, da bi take reči popravljali. Mislijo si in ne samo mislijo, tudi govore: »So prejšnji gospod lahko brez tega živeli, bodo tudi ta, saj ni v celi ljubljanski škofiji tako dobre fare, kakor je naša.«

Radi tega mora nadarbinar-novinec pač misliti, kje bi dobil kak denarni vir, da bo mogel svoje načrte izvršiti. Morda ima nadarbinar mnogo gozda, več, kakor ga nadarbinar potrebuje za svoje tekoče potrebe. V tem slučaju naj se obrne na škofijski ordinariat in na bansko upravo, da mu dovolita toliko lesa posekati, da more vsa popravila in vse nove naprave izvršiti. Ko prejme potrebno dovoljenje, potem lahko poseka les, ga vnovči in popravila z izkupičkom poravnava. Saj je popolnoma upravičeno, da se izkupiček iz nadarbinskega gozda porabi za zboljšanje nadarbine, poslopij, travnikov in njiv, kar ne bo v korist samo sedanjemu nadarbinarju, temveč tudi bodočim, saj betonska dela (v hlevu, svinjaku, gnojnični jami) bodo trajala tudi sto let ali še več. Betonski tlak pa mora biti z lesom pokrit, ker je sicer prehlad živine neizogiben.

Nadarbinar je uživatelj nadarbinskega premoženja. Kot dober gospodar mora vse ohraniti v dobrem stanju. Prav posebno moramo paziti na strehe, dimnike in okna. Streho je treba vsaj dvakrat na leto pregledati, podtakniti eno ali drugo opeko, da kje ne zateka in ne začne gniti strešni stol. Treba je paziti na kit pri okenskih šipah, da se ne olušči in da ne začnejo padati šipe iz oken, kajti tisti trooglati pločevinasti držajčki prav malo drže, posebno če je les radi moče gnil in mehak. Dobro in potrebno je streho vsakih deset let popolnoma preložiti in prekriti, okna in vrata pa tudi popraviti, zakitati in na novo prebarvati. Barvi pa mora biti primešanega dovolj firneža, da je barva bolj masna in da se bolj zaleze v les. Kovinski deli pa morajo biti najprej prevlečeni z minijem, oziroma antioksidom in nato šele z barvo.

Bodimo vestni in pazljivi, da ne bo po naši premajhni pazljivosti ali preveliki lahkomišelnosti nastala kaka škoda. Marsikaka poprava bo izostala, marsikatero vsoto bomo sebi in ljudem prihranili, če bomo pazili na malenkosti mi sami in tudi naši uslužbenci.

Po cerkvenem pravu (kan. 1477) mora nadarbinar mala popravila izvrševati na lastne stroške, in sicer vsako leto sproti. O teh popravilih naj vodi točen zapisnik, vezan zvezek, ki se naj hrani v arhivu. To je potrebno radi tega, da se more izkazati ob odhodu iz župnije ali pa v slučaju smrti, da naslednik ne bi neopravičeno zahteval od dedičev odškodnine.

Poč pravi, da nadarbinar za reč, zmanjšano po navadni rabi, ni porok. (Duhovski poslovnik, stran 314.) Zato se pač ne more od nadarbinarja zahtevati, da bi to, kar je čas uničil, popravil iz lastnega žepa, n. pr. strešno ogrodje je trajalo že 70 let, pa sedaj je strohnjeno, treba je novega napraviti. Takega popravila pač ne bo plačal iz lastnega žepa.

Župnik-novinec, ki pride na novo nadarbino, naj ne stavi pretiranih zahtev na svojega prednika. Dohodki iz nadarbin so splošno danes tako pičili, da morejo nadarbinarji le težko iz lastnega vzdrževati v dobrem stanju nadarbinska poslopja.

Upravičeno je tudi, da se da nadarbinarju, ki je na svoje stroške izvršil popravila pri nadarbinskih poslopih, pa mora radi boleznii ali radi kakega drugega vzroka ostaviti nadarbino, primerna odškodnina. Seveda mora to na podlagi zapisnika dokazati.

Nadarbinar naj skrbi, da bodo vsa poslopja zadostno zavarovana proti požaru in da zavarovalnino redno plačuje.

B. Skrb za nadarbinska zemljišča.

Novi župnik naj pri svojem nastopu ve, kaj je prevzel. Zato naj zahteva vse zapiske, in to: 1. inventarni zapisnik, 2. izročilni zapisnik prednikov, 3. gospodarski zapisnik, 4. najemniški zapisnik, 5. fasijo, 6. vse zemljeknjižne izvlečke in vse posestne pole. Na podlagi teh zapisnikov in papirjev se bo lahko poučil, koliko parcel nadarbinskega zemljišča ima.

Zlasti naj poišče zemljeknjižne izvlečke in posestne pole. Ako jih nima, naj takoj piše okrajnemu sodišču po zemljeknjižne izvlečke, katastrski upravi pa po posestne pole. Pri županstvu naj si izposodi občinsko mapo in naj preriše nadarbinske parcele in zaznamuje s številkami. Nato naprosi ključarja ali dva druga moža, ki dobro poznata vse parcele, da gredo vsi trije na lice mesta in se prepričajo, v kakem stanju se nahajajo parcele.

Na licu mesta se bo prepričal, v kakem stanju so njive, ali so pognojene ali zanemarjene, ali raste na travnikih sladka ali kislá mrva, ali se je na travnikih sploh kdaj kaj gnojilo, ali se je kaj storilo za osušenje, če je svet močvirnat itd. Pri gozdih bo videl, ali je gozd zaraščen, s kakšnim drevjem, s smreko, bukovjem, hrastjem itd.

Z možmi se posvetuje na licu mesta, katero kulturo naj na posameznih parcelah goji, katera vrsta bolj uspeva. Povedo naj mu skušnje iz svojega življenja, oziroma kmetovanja. Tak posvet mu bo prihranil marsikatero gospodarsko razočaranje in zgubo.

Zelo velike važnosti je, da so vse parcele zamejičene. Znano je, da kmetjesosedje zelo radi silijo v nadarbinske njive in travnike, pa tudi gozde, posebno, če so zaraščeni. Ako parcele niso omejene z mejniki, naj nadarbinar to čimprej stori. Napraviti naj da mejnike, najboljše betonske, z vtisnjeno črko N (nadarbina). Povabi naj sosedo in po skupnem soglasju naj se mejniki postavijo. Ako se nadarbinar ne more zediniti s sosedom, naj postopa, kakor je povedano v Škofijskem listu 1916 stran 47 o obnovi in popravi mej. V slučaju potrebe bo morda tudi zaprositi pomoč okrajnega geometra ev. državnega pravobranilca.

a) Njive in travniki. Cerkveni predpisi pravijo, da mora nadarbinar vse parcele dobro obdelati v zmislu umnega gospodarstva. (Dr. Jeglič, Navodilo, str. 78.)

To je potrebno, toda zelo težko in tudi drago. Kakor že omenjeno, posvetuj se z umnimi in naprednimi gospodarji, če jih kaj imaš, kako oni kmetujejo. Uči se pa tudi sam iz knjig in strokovnih listov. Rad poslušaj na radiu kmetijska predavanja, kajti kmetovanje je znanost. Posebno pa skušaj dobiti zanesljive in brihtne uslužbence, da boš mogel s pridom kmetovati.

Človek mora vse moči zbrati, da dvigne donos njiv in travnikov, sicer se utegne zgoditi, da mu bo ušel gospodarski voz pod cesto, kjer se mu bo prevrnil. Doživel boš polom. Kakor skušnja uči, se bolj izplača gojiti živino in prašiče, kakor pa žitno kmetovanje, zlasti če se mleko lahko proda. Kmetu se že bolj izplača, ker sam dela. Župnik pa ne sme delati, saj mu je tako telesno delo na splešno prepovedano; prepustiti mora vse delo drugim ljudem, ki jih mora dobro plačevati in dobro hraniti, tako da nazadnje nima nič ali pa morda še zgubo. Pri živinoreji je manj stroškov, treba je manj ljudi, in če gre po sreči, je več dohodkov.

Ako si napravil gnojnično jamo in uredil gnojišče, boš že zagnojil njive in travnike, kakor zahtevajo cerkveni predpisi. Včasih bo treba kupiti umetnih gnojil, kar se pa tekom par let izplača. Pri mokrih travnikih skrbi za primerno drenažo, izkoplji jarke za odtok vode in morda ne bo napačno, če včasih premeniš kak travnik za nekaj let v njivo, potem pa ga zopet zaseješ z dobrim in zanesljivim semenjem, primernim dotični zemlji, ne pa s kakimi smetmi in plevelom vseh vrst iz kake brezvestne trgovine.

Cerkveni predpisi zahtevajo, da nadarbinar ne sme sam od sebe preminjati travnikov v njive ali narobe njiv v travnike ali vinograd opustiti, temveč mora za to zaprositi cerkveno in državno dovoljenje. (Dr. Jeglič, Navodilo, stran 79.)

Svetovati je, da zemljo obdeluj sam in je ne daj v najem. Najemniki zemljo izsesajo in jo uničujejo. Kadar je treba plačati najemnino, pa je stok ali celo jok, da niso nič pridelali ali da so zelo malo pridelali, da naj jim nadarbinar popusti od najemnine.

Marsikdaj pa nadarbinar obupa nad kmetovanjem in to iz raznih vzrokov, največ, ker je doživljal pri kmetovanju same polome. Zato da njive in travnike v najem.

Danes dajati v najem nadarbinsko posestvo je zelo nevarno, če postane to splošno, skoro zločin proti naši prihodnosti in cerkvi. Navajajo se tehtni ugovori proti lastnemu gospodarstvu duhovnikov:

1. »Ko nastopi, nima sredstev za nabavo inventarja, orodja in živine.« Razmere so bile valutarno precej enake tudi v preteklih časih. Če razume gospodarstvo, si bo potrebno počasi nabavljal. Razumeti pa mora toliko gospodarstva, da ne bo popolno od poslov ali drugih odvisen. Dolga se ne boji, če ve, da ga bo lahko amortiziral in obresti plačeval.

2. »Toda posli! Ni jih mogoče dobiti; če jih dobi, nočejo delati!« To ni resnično. Dokler bomo imeli vzgledna dekleta in bomo za posle očetovsko skrbeli, bomo vedno imeli tudi zanesljive posle. Za polovično plačo in slabo preskrbo ne bodo šle. Eden mora seveda biti, ki gospodarstvo razume. Če se prav vodi gospodarstvo, jim bo lahko dal vse potrebno. Dekleta gredo rade, ker so blizu cerkve in so zaradi poštenosti v župnišču varne. S hlapci je večkrat križ. Splošno je med kmeti zavladalo načelo, da je nekaj poniževalnega biti za hlapca. Stevilni zgladi pa kažejo, da se tudi morejo dobiti dobri in pošteni hlapci, ako se z njimi prav ravna.

3. »Toda kmetija ne nese! Kdo bo dela! zgubo? Poskusil sem, pa sem naletel.« Slabo vojena kmetija je pogubonosna, dobro vojena da svojo rento. Po večletnih skušnjah morem trditi, da se da iz zemlje trikrat toliko dobiti, kakor zdaj kmetje na splošno dobijo. Zaradi žalostnega stanja kmetijstva beži vse z dežele. Zelo je dvomno, če bodo naši gospodarski veščaki rešili našega kmeta. Skoro povsod, kjer veščaki gospodarijo, je čisto donos posestva zelo nizek, navadno pasiven. Duhovniki sami se morajo lotiti tega vprašanja. Kako se doseže povzdiga gospodarstva, ne morem tu razpravljati, čeprav bi bilo zelo potrebno. Po natančnem opazovanju je mogoče dva- do trikrat toliko iz zemlje dobiti, če se prav gnoji in pravilno obdeluje. Kmetje verjamejo lastnim očem. Ko bodo videli uspehe na »farovškem« svetu, bodo tudi kmalu sami začeli. Seveda se je treba ravnati po razmerah trga. Če žito ne gre, se mora živinoreje tem bolj lotiti. Bistveno vprašanje je dckup krmil in gnojil. V malem delati je gotovo zguba, ker so delovne moči drage in ima družina premalo dela.

4. »Ne znamo, nismo se učili, kar smo od doma znali, pa pozabili.« Je resnično! Moderno kmetijstvo je danes v znanosti in skušnji. Videti se morajo tuji uspehi, kar je najboljšega vpeljati doma! Pri nas se mnogo študira in bere, za našo izobrazbo v kmetijstvu se premalo stori. Ignoti nulla cupido! Vse, kar delamo za Boga in cerkev in narod iz čistega namena, je hvalevredno. Toda ob času vojne in skrajne sile se mora to najprej storiti, kar je najbolj potrebno: za naše ljudi dostojno življenje na domačem svetu. Ugovori torej niso dosti utemeljeni. Če ne znaš, se moraš učiti, si potrebno znanje pridobiti, z znanjem pride tudi veselje.

Zakaj se tako množe najemščine nadarbin? Zdi se mi, da je uprav tako kakor pri kmetijskih dekletih. Dekla ima pri gospodarju dobro plačo, zdravje, zadovoljnost. Vleče jo v mesto in tovarne, kjer pri lahkem delu postane gospodična, četudi pri tem beraško živi. Kdor je okusil prijetnost najemščine, ko mu ni treba skrbeti za delo in posle, mu to življenje tako ugaja, da ne mara več skrbti gospodarja. Ta strah pred križem se ne spodobi za duhovnika.

Imamo pa še pozitivne dokaze za to dolžnost:

1. Misijonarji med pagani se morajo še danes, kakor samostani pri naših očetih, lotiti vzglednega gospodarstva, da morejo živeti in zapuščene reveže za Kristusa pridobiti. Če je v Afriki častno za misijonarja pečati se s kmetijo, potem ni za nas sramotno. Sv. Bernard, eden največjih svetnikov in morda največji govornik, je rad delal najponižnejša dela na polju. Sicer bi nobenemu ne svetoval, da bi v danih razmerah delal na polju.

2. Leon XIII. je z vso jasnostjo poudarjal, da je pred usmiljenjem pravica. Delavcu, ki pošteno dela, gre po pravici dostojno življenje. Večina naših ljudi ne more danes dostojno živeti. Na kmetih je revščina, kakor vsi dobro veste. Ti ljudje bi radi delali in si sami pomagali. Pokažimo jim pot z lastnim zgledom. Če morem, sem pomagati dolžan. Kako žalostno je, da nimamo niti enega duhovnika, ki bi bil v kmetijstvu popolnoma izobražen. Duhovniki se kar boje gospodarskih vprašanj.

3. Znano je, kaj so francoski duhovniki storili v predmestjih Pariza. Cerkveni dostojanstveniki so vse popustili pa šli med najbolj zapuščene reveže, ki so Kristusa izgubili. Sami so vse delali — tudi učeni profesorji. S tem ponižnim delom so si srca pridobili. Danes že občudujemo čudovite uspehe te ljubezni. Mi nimamo še takih izgublencev veliko, pač pa najboljše in najbolj udane ljudi, ki so v sili. Če se zato, da tem pomagamo, lotimo dela na nadarbinskem zemljišču, je to naša sveta pravica in dolžnost. Obdelovanje zemlje je treba povzdigniti na višek moderne znanosti. Nadarbinski svet se naj ne prodaja ali zamenja brez prav posebne sile. Župnijski svet imajo kakor za gmajno, kjer se lahko vozi, hodi, seka in vse dela. Nadarbinar naj potrpi do skrajne meje, toda če se krivica dela in mejniki prestavijo, mora braniti pravice nadarbine.

(Župnik A. Oblak.)

Če pa že daješ nadarbinsko zemljo v najem, se moraš ravnati po predpisih o zakupovanju nadarbinskih zemljišč, ki so objavljeni v Škofijskem listu leta 1910., v 4. številki. (Kan. 1541.)

V najem dati more le za tri leta z dostavkom, da najemninska pogodba preneha, ako bi umrl. Tudi ne sme vzeti najemnine vnaprej, kvečjemu za pol leta (kan. 1479). Za več let dati v najem more dovoliti le cerkvena in državna gosposka. (Dr. Jeglič, Navodilo, str. 78.)

Bili so neljubi zapletljaji, ker so nadarbinarji oddajali zemljo v najem brez točne pogodbe. Za vsako zakupovanje je potrebno dovoljenje županstva. Brez tega dovoljenja izvršeno dražbeno zakupovanje je neveljavno. Izvršitev dražbenega zakupovanja se mora razglasiti po krajevnih navadah. Nadarbinar se mora vedno udeležiti dražbe, čeprav jo vodi županstvo, in mora skrbeti, da se v dražbenem zapisniku zakupni predmet z vsemi svojimi znaki natančno zaznamuje, da se glede pogojev, ki jih vsebuje vzorec dražbenega zapisnika, izvrše le neizogibne po krajevnih okolnostih povzročene izpremembe, da dražbeni zapisnik zakupnik pravomočno podpiše itd. Uvaževati se mora tudi kanon 1541, § 1, ki vsebuje štiri pogoje, ki se naj ustavijo v zapisnik, da bo zakupnik: 1. čuval meje zemljišča, 2. ga dobro obdeloval, 3. pravočasno in redno plačeval zakupnino in 4. da se dogovorijo primerne varščine za vestno izpolnitev teh pogojev.

Pri že v zakup danih zemljiščih se vzame za izklicno ceno zadnja zakupna cena, sicer pa povprečni donos, ki se izračuna pri vinogradih po 15 letni, pri drugih zemljiščih po 19 letni gospodarski dobi.

Zakupno dobo določuje nadarbinar. Draže se posamezna zemljišča ali cele skupine zemljišč, kakor se zdi nadarbinarju koristneje.

Dražbeni zapisnik, ki nadomestuje pogodbo, naj takoj ob podpisu najvišji ponudnik pravilno kolkuje. Poverjeni prepis z morebitnim dostavkom ordinariatnega pooblastila se priloži cerkvenim računom.

Vzorec vloge na županstvo za dovoljenje dražbe kakor tudi dražbenega zapisnika se nahaja v Škofijskem listu 1910, str. 59.

Prvi rok plača zakupnik precej po podpisu dražbenega zapisnika ali, če je potrebno odobrenje višje oblasti, po došlem odobrenju.

Če zakupnik kljub opominu zakupnine ne plača, in je še ni poravnal, ko nastopi drugi rok, je nadarbinar upravičen smatrati zakupnika kot prelo-mivca pogodbe.

Zakupniki morajo zemljišča ohraniti v dobrem stanju, morajo travnike trebiti, vrtove, vinograde in njive najmanj vsako tretje leto dobro pognojiti in to naznaniti nadarbinarju, sicer je ta upravičen izvršiti običajno pognojenje na zakupnikove stroške. Pri vinogradih se mora paziti, da so preskrbljeni s količi in z jarki.

Zakupnik ni upravičen, da bi si prilaščeval brez soglasja nadarbinarja na zakupnem zemljišču rastoči les ali da bi ga posekal.

Zakupnik mora pod lastno odgovornostjo in pod dolžnostjo, da bo škodo poravnal, paziti, da mejaši ne bodo prekoračili meje zemljišča. Za donos zakupnega predmeta se ne jamči. Zakupnik nima pravice, na pr. do odškodnine niti do znižanja zakupnine, čeprav bi zemljišče iz kateregakoli vzroka ničesar ne neslo.

Svojevoljne izpremembe kulturne vrste zemljišča niso dovoljene. Za izvršeno izboljšanje se ne daje odškodnina.

Oddajanje v podzakup je prepovedano. Zakupna pogodba preide z vsemi pravicami in dolžnostmi za čas svoje veljavnosti na zakupnikove dediče.

V vseh slučajih, če zakupnik pogodbo prelomi, je nadarbinar upravičen, po lastni odločbi ali zahtevati, da naj se pogodba izpolnjuje ali pa, da naj pogodba prestane in se zemljišče po dražbi da zopet v zakup brez poprejšnjega sodnega postopanja na nevarnost in stroške zakupnika, ki se je za ta slučaj izrečno odpovedal vsem pravnim pomočkom na svojem zemljejnžnem posestvu glede zakupnih predmetov. Zakupnina se v nobenem slučaju ne vrne.

Pogodnika se odpovesta pravici razdirati pogodbo radi nadpolovične pri-kratbe prave vrednosti.

Zakupna pogodba je za najvišjega ponudnika in za njegove dediče obvezna takoj po podpisu zapisnika. Za nadarbinarja je pogodba obvezna šele, če ponudba dosega vsaj izklicno ceno in če pogodbo potrdijo višje oblasti, kadar se da zemljišče v zakup za več kot za tri leta.

Splošno je svetovati, da se zemljišča dajo v najem za daljšo dobo kot za tri leta, ker le potem bodo najemniki njive in travnike dobro gnojili; zato pa je treba višjega dovoljenja.

b) **Nadarbinski gozdovi.** Če imaš gozdove, drži se škofijskih in državnih predpisov. Ti so po novi gozdni postavi jako strogi, ki lahko nadarbinarja občutno zadenejo.

Ne prekorači nikoli dovoljene mere. Po mnogih župnijah morajo ljudje les zastonj posekati, zvoziti in razcepiti. To je velika dobrotà. Le varuj jo in brani jo odločno (prim. poročilo g. župnika Oblaka v »Vzajemnosti«, 1930, str. 18).

Nadarbinski gozdovi se morajo, kakor rečeno, upravljati po škofijskih in državnih predpisih.

Kaj pravijo škofijski predpisi?

Ti predpisi so navedeni v Škofijskem listu z dne 25. januarja 1921, št. 2. Nadarbinar se mora zavedati, da se mora upravljati z nadarbinskim gozdom skrbno in umno. Le tedaj se ohrani vrednost gozdnega kapitala, produktivnost in donos gozda. Pri nadarbinskih gozdovih je treba gledati na to, da ostane donos gozda zagotovljen vsakokratnemu nadarbinarju, torej tudi nadarbinar-jevim naslednikom, ki jim gre pravica do kolikor toliko enakomernih užitkov od gozda ter da ne pridejo v neprijeten položaj, za vsakoletno potrebo drva kupovati, ako je morda njih prednik prekomerno izsekal gozdove.

Nadarbinar je upravičen, jemati iz nadarbinskih gozdov drva za kurjavo, kolikor jih potrebuje, ako to dopuščata razsežnost in zarast pri pravilnem in vztrajnem oskrbovanju gozda.

Isto velja glede dobave stelje in stavbinskega lesa, potrebnega za vzdrževanje in popravila poslopij, spadajočih k nadarbini itd.

Izkoriščanje je treba urediti po gospodarskem načrtu. Ta mora biti odobren od škofijskega ordinariata na temelju proučitve in potrditve po gozdarski oblasti. V kolikor se giblje načrt strogo v mejah vztrajnega gospodarstva, spada potrditev v kompetenco prve inštanice gozdarske oblasti, torej sreskega načelnika.

Prodajanje stavbinskega lesa in drv za kurjavo iz nadarbinskih gozdov je dopustno le po gospodarskem načrtu.

Pri prodaji lesne množine, ki jo sme nadarbinar vzeti, ni vezan glede načina oddaje, ampak razpolaga, kakor mu prija. To se pravi, nadarbinar sme les, ki mu gre po gospodarskem načrtu, prodati na javni dražbi, proda ga pa tudi lahko pod roko, torej kakor hoče.

Ako bi pa nameravano izkoriščanje presešlo vsakoletno vztrajno gospodarjenje in poseglo v substanco, je potrebno posebno privoljenje škofijskega ordinariata.

Kadar je potrebno ali koristno, da se poseka ves gozd ali večji del gozdne zarasti, je potrebno privoljenje škof. ordinariata, ki se sporazumi s pristojnimi faktorji banske uprave. V takih slučajih je torej potrebno tudi dovoljenje gozdne oblasti in je treba pri sreskem načelstvu (šumarski referent) zaprositi sečnjo.

Prodajo lesa bo, ako ni tako visokih ponudb, da so brezdvomno sprejemljive, javno razpisati in oddati pod pogoji, ki so za upravo nadarbinskega premoženja najugodnejši. Vsekakor je ometek kupne cizir. prodajne pogodbe povodom prošnje za privolitev posekanja predložiti škof. ordinariatu.

Po izvršeni sečnji je treba gozd počistiti, za kar naj bi se pri pogodbi s kupcem o tem pogodilo. Ako treba, se mora pravočasno poskrbeti za pogozditev gozda.

Izkupilo se mora po odbitku stroškov prodaje in morebitne nasadbe v gozdu ter točasnemu nadarbinarju pripadajočega deleža plodonosno in pupilarno varno naložiti kot renta.

Renta obsega vsakoletne obresti in del glavnice. Višino rente določa škofijski ordinariat sporazumno z državno oblastjo in jo uživa nadarbinar toliko časa, da nastopi po gospodarskem načrtu določeni užitek iz gozda samega.

Prodaja gozdnih zemljišč je podvržena postavnim predpisom o prodaji cerkvenih posesti.

O zalogah gozdnih pridelkov v slučaju, ko bi nadarbinar zapustil župnijo, veljajo v primerih, ko bi bile te zaloge iz gozda dotično leto vnaprej vzete, — torej še ne njegova last — določbe o razdelitvi pridelkov interkalarnega leta.

Vsak nadarbinar jamči s svojim lastnim premoženjem za morebitno nepravilno izkoriščanje ali drugačno oškodovanje nadarbinskih gozdov.

Odločno se zahteva, da ima vsak nadarbinar gospodarski načrt za izkoriščanje nadarbinskega gozda. To je nekak program za prvih 10 ali 20 let, kakor to prepisuje gozdni zakon.

Kako se sestavi gospodarski načrt?

Podam tu le nekaj podatkov.

Kupi naj vsak nadarbinar, ki ima gozd, poseben zvezek. V ta zvezek naj vpiše:

I. Geografično lego gozdnih parcel. Kako se te parcele imenujejo?

II. Politično delitev. V katero banovino, srez, občino, davčno občino spada gozd?

III. Davčni kataster. V kateri razred so gozdne parcele uvrščene, številke parcel, njih mera.

IV. Talni opis in lega. Opiše lego parcel, ali je v hribu ali v ravnini, kakšna so tla, humozna ali peščena, kamenita, slaba?

V. Gozdni sestojinski opis. Lesna masa se določi s klupiranjem, uporabljajo se pa tudi tako imenovane Feistmantelnove tabele. V lesno maso se vračuna tudi vejevje do debeline 7 cm.

Najtežje je določiti lesno maso in letno kvoto, ki jo naj nadarbinar uporabi zase. V Škofijskem listu leta 1921 str. 11 in 12 je bolj natančno določeno in pojasnjeno, kako se dobi lesna masa in letna kvota. Toda čisto gotovo je, da je noben nadarbinar ne bo vedel in znal določiti.

Zato pa je tam rečeno: Posamezni nadarbinar, ki bi sam ne mogel vprašanja vztrajnega gospodarstva pravilno urediti, kakor je pravično in strokovno dopustno, bi se moral obrniti do gozdne oblasti zaradi ureditve. (>Škof. list< 1921, str. 12.) Po novem gozdnem zakonu sme napraviti gospodarski načrt samo gozdarski strokovnjak.

VI. Račun letnega etata. (Etat je letno uživanje gozda.) Za izračunanje etata se uporablja v tem slučaju avstr. kameraltaksna metoda.

VII. Izkoriščanje in pogozditev. Pri izkoriščanju letnega etata je treba upoštevati, da je v dobljenih plm³ vsebovan ves les do 7 cm, torej tudi veje, skorja in dračje. Izkupiček iz prodaje lesa se mora po odbitku stroškov prodaje določiti natančno, koliko bo nadarbinar letno užival.

VIII. Revizija. Koncem poteka gospodarskega programa ima nadarbinar sam zaprositi za revizijo. Za revizijo prosi pri sreskem načelstvu.

IX. Gospodarska knjižica. Da se bo izvajalo do sedaj neredno gozdno gospodarjenje v bodoče pravilneje, se mora vknjiževati letno izkoriščevanje v gospodarsko knjižico.

Vpisuje se vsako leto denarni znesek, ki ga uživa nadarbinar mesto lesa. Knjižico sestavi in vodi nadarbinar sam, mora jo pa predložiti ozir. na zahtevo pokazati gozdarskim organom politične oblasti (šumarskim referentom).

Ako so kaki slučajni pripadki t. j. vetrolomi in snegolomi v nadarbinskem gozdu, je to tudi treba vpisati v to gospodarsko knjižico.

Ker je gospodarski načrt strogo ukazan, zato zberi vse podatke o ploskvi, legi, opisu tal, tačasni rasti, lesni vrsti, starosti lesa, goličavah itd. Vse te podatke dobiš iz zemljeknjižnega izvlečka, posestne pole in iz osebnega pregleda. Prav je, da parcele prerišeš iz občinske mape. Ko imaš vse te podatke, piši sreskemu načelstvu in zaprosi, da pride šumarski referent na lice mesta v gozd, da določi gozdno maso in določi letno kvoto in da pregleda vse tvoje podatke, če so pravilni.

Nato predložiš tako pravilno sestavljen načrt sreskemu načelstvu v odobrenje. Ko dobiš od sreskega načelstva odobren program, ga pošlji še škofijskemu ordinarjatu, da ga še on odobri. Na podlagi tako odobrenega programa je mogoče nadalje gospodariti in gozd izrabljati.

Razmotriti je še vprašanje, ali je golosek v nadarbinskih gozdovih dopusten? Ako lubadar uničuje les in preti, da se bo gozd radi kvarnega delovanja lubadarjevega uničil, je treba na vsak način zaprositi za golosek. Isto je, ako je les že dozorel in sploh ako gozdnopolijski oziri ne branijo. Gozdna oblast bo že dala ozir. vedela, ali se dovoli golosek ali samo prebiralna sečnja.

V Škofijskem listu 1921 str. 13 je tudi vzorec pogodbe, po kateri se vrši prodaja lesa.

Nadarbinar se pa mora ravnati tudi po državnem zakonu o gozdih. Ta zakon je izšel 21. decembra 1929 in stopi v veljavo 21. junija t. l. Objavljen je v Uradnem listu z dne 28. februarja 1930.

Nadarbinar se mora tudi po tem zakonu ravnati. Naj navedem samo nekatere paragrafe tega zakona, ki se tičejo tudi nadarbinarja, ki je gozdni posestnik. Po § 56 spadajo nadarbinski gozdi pod posebno javno nadzorstvo. Po

§ 57 mora nadarbinar predložiti načrt gozdnega gospodarstva. Po § 58 smejo izdelovati gospodarske načrte gozdnega gospodarstva ob stroških posestnika gozda samo usposobljeni šumarski strokovnjaki s popolno fakulteto ali njej enako visokošolsko izobrazbo in z državnim izpitom za samostalno upravljanje gozdnega gospodarstva. Po § 59 gospodarske načrte za gozde, ki so pod javnim nadzorstvom, odobruje ban. Če ni gozd večji kakor 300 ha, se sme načrt napraviti za dobo 10 let ali celo inventarizacijo gozda z vrstnim redom sečnje.

Po § 60 donos teh gozdov se sme ukoriščati samo na podstavi predlogov za sečnjo, sestavljenih in odobrenih od pristojnih kvalificiranih šumarskih strokovnjakov.

Kjer gospodarskega načrta ni, mora sestaviti predlog za sečnjo kvalificiran strokovnjak sporazumno z lastnikom gozda, odobri pa ga ban na obrazložen predlog občega upravnega oblastva prve stopnje.

Izredno ukoriščenje gozda, ki ni določeno z gospodarskim načrtom ali programom ali ki se ukrene preko odobrenega predloga za sečnjo, kakor tudi vsak odstop od odobrenega gospodarskega načrta in programa se sme vršiti izjemoma, in sicer samo na podstavi posebne odobritve onega oblastva, ki je pristojno za odobritev gospodarskega načrta, programa ali inventarizacije, in na podstavi obrazložene prošnje.

Po § 61 sestavlja predloge za pogozdovanje pristojni šumarski strokovnjak.

Po § 63 mora nadarbinar predložiti v petih letih, ko stopi gozdni zakon v veljavo, t. j. do 21. junija 1935 gospodarski načrt odnosno program po pristojnem občem upravnem oblastvu prve stopnje.

Po § 65 so predpisi odobrenega gospodarskega načrta ali programa strogo obvezni in odstopiti od njih je dopustno samo po predhodni dovolitvi pristojnega oblastva, ki jih je odobrilo.

Če se dokaže, da je nadarbinar v dveh letih dvakrat prekršil predpise gospodarskega načrta, predlaga sreski načelnik banu, da se vzame gozd v začasno upravo ob posestnikovih stroških. Državna uprava ne sme trajati dalje nego pet let.

Po § 146 se nadarbinar, ki ne predloži v odrejenem roku gospodarskega načrta ali programa, kaznuje od 1000—10.000 Din, če pa ne stori v novoodrejenem roku, se kaznuje v denarju od 10.000—20.000 Din.

§ 147. Ako se nadarbinar ne drži odredb gospodarskega načrta, se kaznuje v denarju od 1000 do 20.000 Din; če pa poseka več, kot mu je dovoljeno za to leto, se kaznuje za ta presežek z denarno kaznijo v znesku vrednosti več posekanih dreves, obračunjenih na panju.

Po § 60 morajo biti predlogi za sečnjo, če se uživajo letno, sestavljeni vsako leto; če pa se uživajo periodično, morajo biti sestavljeni periodično, vnaprej na podlagi gospodarskega načrta, odobrenega za ta gozd. Ti predlogi za sečnjo se pošiljajo banu po pristojnem upravnem oblastvu prve stopnje samo na znanje in zaradi evidence kakor tudi zaradi kontrole; zanje ni treba izrečne posebne odobritve.

Iz navedenih paragrafov gozdnega zakona je jasno, da mora vsak nadarbinar napraviti načrt tekom petih let. Dokler nimamo gospodarskega načrta, se ne smemo nič dotikati gozdov, tudi ne za lastno potrebo. Ko bomo imeli gospodarski načrt, ki mora biti odobren od svetne in cerkvene oblasti, bomo smeli posekati samo toliko, kolikor dovoljuje načrt. Toda tudi to sečnjo bomo morali vselej javiti banski upravi potom sreskega načelstva.

Navedel sem vse točke, ki se tičejo oskrbovanja nadarbinskih poslopij in zemljišč. To se razume, da mora nadarbinar iz svojega žepa plačevati vse davke od nadarbinskih poslopij in zemljišč.

Naredba o zapisniku naprav in poprav na nadarbinskih poslopih.

Da se preprečijo neljubi spori, ki često nastajajo z ozirom na sarta tecta pri spremembi osebe nadarbinarja, odrejam na podlagi predlogov pastoralnih konferenc sledeče:

Vsak nadarbinar mora od 1. maja 1931 naprej začeti voditi točen zapisnik stroškov za vse naprave in poprave na nadarbinskih poslopih, katerega mora predložiti vizitatorju ob kanonični vizitaciji. Vsako leto pa mora s cerkvenim računom vred predložiti prepis zapisnika za preteklo leto škofijskemu ordinariatu.

To naredbo, ki res nalaga nekaj več dela, naj prizadeti gospodje sprejmejo rade volje in jo vestno izvršujejo, ker je le v njihovo lastno korist, da ne bodo morali prenašati očitkov, da so svojo dolžnost, ohranjevati sarta tecta, zanemarjali in da ne bo njihova zapuščina eventualno trpela škode.

*

II. Pomen in pospeševanje zaprtih duhovnih vaj za može in fante.

Razprave in debate o tem vprašanju so pokazale, da se gospodje dušni pastirji v polni meri zavedajo pomena in potrebe duhovnih vaj za vzgojo laičnih apostolov. Podanih je bilo mnogo pomembnih nasvetov in sprejetih mnogo pomembnih sklepov, da sem bil ob čitanju referatov in zapisnikov in tribulationibus multis vendar poln veselja.

Da v tej velevažni dušnopastirski zadevi ne ostane pri samih sklepih, se naj v vsaki dekaniji na prihodnji konferenci izvoli poseben promotor duhovnih vaj. Njegova naloga med drugimi je sledeča: 1. imeti v evidenci vse župnije dekanata z ozirom na udeležbo fantov in mož pri duhovnih vajah; 2. pri konferencah in sestankih Sodalitatis opozarjati na sklepe lanske jesenske konference; 3. poročati letno škofijskemu promotorju o razvoju in napredku gibanja za duhovne vaje (uradno po škof. ordinariatu); 4. po možnosti študirati gibanje duhovnih vaj drugod in staviti predloge za čim uspešnejši razvoj duhovnih vaj pri nas (bodisi zaprtih, bodisi odprtih). Z eno besedo, promotor naj bo vedno živa vest, ki ne miruje, dokler ne bo v vsaki dekaniji kader laičnih apostolov za katoliško akcijo, vzgojenih v duhovnih vajah. Imena izvoljenih promotorjev se naj takoj po konferenci posebej naznanijo škof. ordinariatu, ki je z vodstvom Doma duhovnih vaj v Ljubljani že v dogovoru, da se bodo za promotorje vršile posebne duhovne vaje tekom poletja. K tem duhovnim vajam že zdaj vabim vse, ki bodo na konferencah izvoljeni za promotorje.

III. Casus a) de stipendio pro missa in festis suppressis et b) pro missa binationis.

Vobče so referenti kazu pravilno rešili, a na mnogih konferencah so se pojavila povsem napačna naziranja. Zato sodim, da je potrebno, podati sledeča pojasnila:

a) In festis suppressis je vsak župnik in župni upravitelj po kan. 466 in 339 strogo (sub gravi) dolžan aplicirati mašo pro populo. Ex iure communi te dneve ne sme maševati ne po namenu darovalca stipendija, ne po svojem lastnem namenu. Sv. Stolica daje sicer od te dolžnosti dispenzo, a samo pod pogojem, da mašuje župnik za štipendij in tega pošlje ordinariju za namen, ki ga je ta navedel v prošnji na Sv. Stolico. Torej ad intentionem dantis stipendium sme aplicirati ex speciali dispensatione

S. Sedis. Potemtakem obstoja samo ta alternativa: ali aplicirati pro populo, ali maševati za štipendij in tega oddati ordinariju. Tertium non datur.

b) In binatione po kan. 824, § 2, ne sme mašnik za drugo mašo vzeti štipendija. To je obča prepoved cerkvenega prava, ki veže vse tiste, ki morajo eno sv. mašo aplicirati »ex titulo iustitiae«, to je za štipendij ali pa pro populo (ratione can. 466). Zopet pa daje Sv. Stolica dispenzo od te prepovedi na prošnjo ordinarijev. Na podlagi te dispenze sme mašnik tudi za drugo sv. mašo vzeti štipendij, a ne zase, ampak za namen, ki ga je ordinarij določil v tozadevni prošnji na Sv. Stolico. Pač pa more binacijsko mašo opraviti na svoj namen ali tudi na namen drugega, a brez stipendija. Če pa vzame stipendij, ga mora oddati ordinariju. Torej obstoja pri binaciji ta alternativa: ali maševati brez stipendija, ali za stipendij, ki ga pa mora oddati.

V obeh slučajih veže dolžnost, oddati stipendij ordinariju, ex iustitia legali et obligat ad restitutionem, i. e.: stipendium non est restituendum ei, qui illud dedit, sed per manus ordinarii pie causae, in cuius favorem a S. Sede facultas data est. Dandum est stipendium integrale iuxta rescriptum S. Congr. Concil. (Škof. list, 1898, str. 14.)

IV. Casus de sigillo sacramentali.

Tudi o tem vprašanju so se pojavili na konferencah dvomi, na katere naj sledijo tukaj točni odgovori gospoda profesorja moralke monsig. dr. J. Ujčiča:

1. *Quaerebatur: »num adsit laesio sigilli, si confessarius dicit, in oppido N. tale vitium grassari?«*

R.: Ex eo dijudicandum est, utrum vitium sit notorium nec ne.

Si notorium est vitium, cuilibet licet de eo loqui; sed Cajus egit imprudenter, si dixit, se hoc ex confessionali scire.

Si vero vitium non est notorium, attendenda sunt, quae scribit F. Ušeničnik (Past. bogosl., II, 580) ... prekrši molčečnost, kdor pravi, da je v tem kraju razširjena taka in taka pregreha; zakaj če pregreha ni javno znana in če kraj ni posebno velik (če nima vsaj 3000 ljudi), pridejo po takem govorjenju posamezni v slab glas.

2. *Si confessarius dubitat de sinceritate poenitentis,*

valet adagium: »Credendum est poenitenti tam pro se quam contra se loquenti.«

3. *Si confessarius scit de peccato, a poenitente commisso, quod poenitens tamen non confitetur, hi casus possibiles sunt.*

a) Confessarius novit certo ex propria scientia poenitentem peccasse et peccatum reticere: talis poenitens absolute indigne est; sed viderit confessarius, ne incurrat errorem in persona!

b) Confessarius ab aliis audivit, poenitentem peccasse; tunc eum prudenter interroget et negantem absolvat, quia poenitentij potius est credendum quam aliis.

c) Confessarius rescivit peccatum ex confessione alterius complicis, prout in confessione sponsorum evenire potest; in hoc casu prudentia opus est; siquidem »confessarius non potest specialiter de hoc peccato interrogare, sed solum generaliter, prouti interrogari solent personae eiusdem conditionis (Tanquerey, Theol. Mor. et Past., I, n. 472, a). Ad rem attente legas: F. Ušeničnik, Past. bogosl., II, 523. Noldin, Theol. Mor., III, n. 387.

Hinc si Cajus Amaliam occasione confessionis increpavit propter quoddam peccatum, de quo extra confessionem audivit, eatenus indiscrete egit, quod eam non prius caute interrogaverit.

Quodsi post confessionem certior factus Amaliam peccatum non commisisse, verba increpantia retractavit, »per se« recte egit; sed cum versemur in materia, in qua debemus multas cautiones habere, oportebat prius ab Amalia quaerere, num sibi permittat loqui de rebus quibusdam in confessionali tractatis. Verum quidem est retractationem naturâ suâ laesionem sigilli non involvere; siquidem Cajus retractando non manifestat peccatum, quod Amalia confessa est, sed errorem, in quem ipse incidit ex eis quae — nimis credulus — ab aliis audivit: sed in huiusmodi casibus *s u m m a c i r c u m s p e c t i o n e* procedendum est!

Circumspectio ergo suadebit Cajo, ut modum quaerat, errorem reparandi, quin de sacramento verbulum faciat. — Potest ex. gr. Amaliam (ei quasi fortuito obviam factus) ita circiter alloqui: »O tempora! Quomodo saepe homines injusti sunt! En quid malae linguae saepius ementiuntur! Nuper audivi a quibusdam Te peccasse; sed re nunc melius perspecta clare cognovi, haec omnia phantasiae et malitiae quorundam attribuenda esse. — Sincere gaudeo, quod Te innocentem sciam, rogo Deum, ut Te consoletur, ut Te talem conservet.«

V Ljubljani, dne 11. februarja 1931.

† Gregorij,
škof.

16.

Molitve za versko svobodo naših narodnih bratov.

Naš Odrešenik Gospod Jezus Kristus je večkrat prerokoval svojim učencem težke boje in preganjanja, ki jih čakajo v svetu (Mt 10, 16 in nasl.; 24, 8 in nasl.; Mr 13, 9 in nasl.; Jan 16, 33; 17, 14). S tem je odkril vso bodočnost svojega kraljestva. Zakaj nasprotje med Kristusovim kraljestvom, to je Kristusovo Cerkev, in svetom, je tako veliko, kakor je velik prepad med Kristusovim duhom, Njegovimi načeli in načeli tega sveta; zato se tudi ne nehajo izpolnjevati Odrešenikove besede: »Ako vas svet sovraži, vedite, da je mene sovražil prej ko vas. Če so mene preganjali, bodo preganjali tudi vas.« (Jan 15, 18, 20.)

In zares! Od začetka skozi vsa stoletja je imela Cerkev v izvrševanju božjega poslanstva neprestano boje s svetom. Sedaj tukaj, sedaj tam se stavijo v širokem svetu njenemu delovanju sedaj večje sedaj manjše ovire, celo s krvavim preganjanjem se je hotelo in se hoče popolnoma uničiti njeno delovanje. Sami smo bili v naših dneh priče krvavih preganjanj, ki so divjala proti duhovnikom in vernikom v Mehiki, in še danes slišimo o uprav satanskih delih, ki jih počenja ruski boljševizem proti Cerkvi, proti veri sploh in proti Bogu samemu. Tudi po drugih deželah se moti in jemlje Cerkvi svoboda v izvrševanju njenega božjega poslanstva — četudi ne tako krvavo. Tako mora sedaj katoliška cerkev v Litvi prestajati veliko preizkušnjo. Podobno krati na Grškem državna oblast v nasprotju s svobodo in pravico Cerkve katoliškim vernikom poslušati evangelij v materinskem jeziku in brani duhovnikom vršiti cerkvene obrede, kakor

jih predpisuje Cerkev. In nič boljše usode niso deležni naši bratje po krvi in jeziku, Hrvatje in Slovenci, ki so po mednarodnih pogodbah ostali pod Italijo. Duhovniki in učitelji slovanske narodnosti, kar jih ni rojenih v mejah sedanje Italije, so skoraj vsi izgnani; kar jih je pa še ostalo, ne smejo nemoteno rabiti slovenski in hrvatski jezik v šoli in cerkvi. Nikogar ni, ki bi otrokom v šoli razlagal verski nauk, Kristusov nauk, v materinskem jeziku, ki ga edinega razumejo. Vernikom je v mnogih krajih otežkočeno in celo prepovedano javno moliti v hrvatskem ali slovenskem jeziku, duhovnike pa, ki pridigajo v narodnem jeziku, pozivljajo na odgovor. Tudi časniki so jim prepovedani, tako da tudi po dobrih listih, pisanih v materiškem jeziku, ne morejo prejemati verskega pouka in tolažbe.

Zares težka je njihova usoda in njihova bolečina odmeva v naših sreih, ker nam niso bratje samo po veri, ampak tudi po krvi in jeziku. In to bolečino občutimo toliko težje, ker kot katoličani vemo, da je to velik greh proti naravnim in božjim zakonom. Ker je ukazal Kristus Gospod učencem, naj »učijo vse narode« (Mt 28, 19), naj »oznanjujejo evangelij vsemu stvarstvu« (Mr 16, 15) in sveti Pavel uči: »Vsi ste po veri božji otroci v Kristusu Jezusu. Ni več Juda, tudi ne Grka; ni več sužnja, tudi ne prostega; ni več moškega in ženske; kajti vsi vi ste eno v Kristusu Jezusu« (Gal 3, 26—28), je jasno, kako težko grešijo oni, ki s silo ovirajo, da ne pride Odrešenikov nauk v srca in duše odrastlih in nedolžnih otrok v njihovem jeziku, ki jim je edini razumljiv.

Popolnoma razumljivo je, da zaradi nasilja, ki ga morajo trpeti naši narodni bratje, občutijo veliko bolečino tudi v Italiji sami vsi oni, ki v resnici ljubijo Cerkev, njeno svobodo in rast, ki jim je več za rešenje duš kakor za poganška načela šovinističnega nacionalizma. Tako je sv. Oče že ponovno stopil v bran za naše preganjane brate in kolikor je bilo v njegovi moči, je v lateranskem dogovoru zavaroval hrvatski in slovenski jezik pri poučevanju mladine v verouku in pri javnem verskem pouku v cerkvah. Podobno so tudi nekateri škofje odločno nastopili pri državni oblasti kot branitelji teptanih pravic naših narodnih bratov. Toda oblasti, zaslepljene od poganškega nacionalizma, nočejo uvideti in popraviti težkih žalitev naravnega in božjega zakona. Jasno je, da je v teh razmerah vera naših bratov v težki preizkušnji in oni sami so v nevarnosti, da v versko-nravnem oziru popolnoma propadejo.

Predragi verniki! Previdnost božja vodi svet in nič se ne zgodi na svetu brez sklepa ali vsaj brez dopustitve svete božje volje. Toda Gospod je hotel, da tudi mi vplivamo na razvoj dogodkov na svetu, in to z molitvijo. Evangelij nam na več krajih pripoveduje, kako je sam Odrešenik molil v templju, po hišah in na gorah, kako je cele noči prečul v molitvi. In večkrat je opominjal svoje vernike, naj molijo, naj nikar ne nehajo moliti. Obljubil je celo, da nam bo nebeški Oče dal vse, kar ga bomo prosili v Njegovem imenu (Jan 16, 23). Še več. Odrešenik je rekel: »Kjer sta dva ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi« (Mt 18, 20); kadar se torej v skupni in še bolje v javni molitvi zatekamo k Bogu, tedaj se pridružuje naši molitvi sam Odrešenik. S kolikim zaupanjem se torej lahko obračamo v svojih javnih molitvah k Bogu za vse one, ki so preganjani in preizkušani, in za svobodo sv. Cerkve v izvrševanju njenega božjega poslanstva. V tem zaupanju nas potrjujejo besede našega Gospoda Jezusa Kristusa, s katerimi je končal pri zadnji večerji svoj nagovor na učence: »Na svetu boste imeli stisko; ali zaupajte, jaz sem svet premagal.« (Jan 16, 33.)

Zato odločam v sporazumu s preč. jugoslovanskim katoliškim episkopatom, da se dne 19. marca t. l., na praznik sv. Jožefa, zaščitnika sv. Cerkve, opravijo v vseh katoliških cerkvah v vsej državi javne molitve za versko svobodo naših narodnih bratov. V ta namen naj se po sv. maši ali pri večernicah izpostavi sv. Rešnje Telo in izmolijo litanije sv. Jožefa s pripadajočimi molitvami.

Duhovniki naj to mojo okrožnico razložo vernikom in naj jih povabijo, naj v ta namen ne molijo samo ta dan, ampak vedno.

V Zagrebu, dne 30. januarja 1931.

† Anton,
nadškof,
predsednik škofovskih konferenc.

Naročam, da se to pismo vernikom prebere s prižnice na praznik sv. Jožefa pri jutranji in dopoldanski službi božji. Obenem naj se za isti dan popoldne oznani, da se bo eno uro pred popoldansko službo božjo izpostavilo sv. Rešnje Telo in da se bodo pri tej uri opravljale skupne molitve za versko svobodo naših narodnih bratov. Po uri molitve naj se molijo litanije sv. Jožefa, ki naj se jim dodajo molitve »V katerikoli nadlogi« (Cerkveni molitvenik, str. 262 in 263).

Vernikom naj se posebej naroči, naj tudi poslej vklepajo usodo naših bratov v svoje molitve. Vsem duhovnikom pa priporočam, naj del vsakdanjega oficija — najprimernejša je »hora nona« — darujejo Bogu za isti namen. Ta sklep je bil že storjen na eni pastoralnih konferenc, naj najde posnemalce v vseh ostalih dekanijah.

V Ljubljani, dne 24. februarja 1931.

† Gregorij,
škof.

17.

Raba „Cerkvenega molitvenika“ nove izdaje v ljubljanski škofiji.

Ker vsebuje »Cerkveni molitvenik« v novi izdaji molitve za vse slovenske škofije, je treba za našo škofijo določiti podrobneje, kaj naj se jemlje za javno službo božjo iz »Cerkvenega molitvenika«, da bo vladala v vseh cerkvah enotnost:

1. Pravila za litanije veljajo kakor so v »Cerkvenem molitveniku« na str. 63—64; posebej opozarjam na navodilo za molitve po litanijah vseh svetnikov.

2. Molitev k presv. Rešnjemu Telesu po litanijah se moli, kakor je določeno na str. 65, a brez antifone: »O sveta večerja...«

3. Ob nedeljah in praznikih se po litanijah moli cerkvena molitev dotičnega dne (str. 271—346) in sicer ob nedeljah brez antifone in verzikla, ob praznikih, ko se nanaša antifona na prazniško skrivnost, pa z antifono in verziklom.

4. Kadar se po litanijah moli več oracij zaporedoma, se napravita samo dve konkluziji in sicer po prvi in po zadnji oraciji.

5. Dosedanji običaj, da celebrant pri molitvah po litanijah stoji, ostane. Kleči pa: 1) po litanijah vseh svetnikov, ko moli psalm in

sledede verzikle do »Gospod z vami« itd; 2) kadar se dostavljajo kake prošnje o posebnih prilikah (str. 235—269); 3) pri »Posvetitvi presv. Srcu Jezuscvem« in pri drugih posvetilnih molitvah; 4) ko se ob koncu moli Oče naš in Zdrava Marija.

6. Vsak župnik in župni upravitelj je upravičen litanijam po potrebi dostaviti katero izmed prošenj »o posebnih prilikah« (str. 235—263).

7. Ob kvaternih nedeljah se moli po vsaki pridigi in po litanijah molitev za duhovnike (str. 190).

8. Molitev za novomašnike (str. 264) se moli na dan, ko se imena novomašnikov oznanijo in na dan, ko se deli mašniško posvečenje.

9. Na nedeljo, ko se obhaja praznik sv. Cirila in Metoda, se moli prošnja za zedinjenje (str. 166).

10. Na misijonsko nedeljo (predzadnjo v oktobru) se moli molitev za sv. misijone (str. 167).

Pripombe: a) Odslej se rabi za javne molitve le besedilo, kakor je v novi izdaji »Cerkvenega molitvenika«; b) »Jedro krščanske nauka« izide posebej; c) Za obredne molitve, ki jih vsebuje »Cerkveni molitvenik«, bo slovensko besedilo predpisano še le, ko bo odcbren slovenski prevod rimskega obrednika.

V Ljubljani, dne 28. februarja 1931.

† Gregorij,
škof.

18.

Zakonske ločitve a thoro et mensa.

Dodatno k navodilu v Škof. listu 1920, str. 10, o ravnanju z zakonskimi, ki prosijo dovoljenja, da bi se ločili a thoro et mensa, se naroča sledeče:

Večkrat se obrnejo zakonski s tožbo za ločitev od mize in postelje do državnega sodišča, ne da bi se poprej oglasili pri župnem uradu. Župni urad prejme potem potom škof. ordinariata odlok državnega sodišča, s katerim se določa ločitev.

V tem slučaju naj župni uradi zapišejo v poročno knjigo opombo, da se je zakonskima z odlokom okr. (ali dež.) sodišča v . . . . . z dne . . . . ., št. . . . ., dovolila ločitev od mize in postelje.

Če ločena žena deset ali več mesecev po sodnijski ločitvi pošlje h krstu otroka, se ta vpiše kot nezakonski, razen če se v zmislu §§ 138 in 163 avstr. državlanskega zakonika dokaže, da je ločeni mož otrokov oče. (Dvorni dekret z dne 15. junija 1835.)

Če sodišče po škof. ordinariatu sporoči, da sta se ločena vrnila k skupnemu življenju, se to zopet z datumom in številko dopisa ali odloka pripomni v poročni knjigi.

Vsak župni urad mora imeti tudi posebno knjigo, v katero vpisuje ločene z navedbo tozadevnih cerkvenih in državnih odlokov.

Če prejme župni urad razsodbo civilnega sodišča o ločitvi, naj pokliče zakonca in skuša doseči spravo. Če se ne da doseči, naj jima prigovarja, da prosita dovoljenja za ločitev tudi cerkveno oblast.

Poročilo o poskusih sprave in njihovih uspehih naj se v vsakem slučaju pošlje škof. ordinariatu.

Knjiga birmancev.

Kanon 798 zapoveduje, naj ima vsaka župnija knjigo, v katero naj birmancev župnik vpisuje ime delivca sv. birme, imena birmanih ter njihovih staršev in botrov, pa dan in kraj svete birme. V birmsko knjigo vpisuje torej župnik, v čigar župniji ima birmanec svoje bivališče. Če je birmanec prejel sv. birmo v kaki drugi župniji, mora župnik te župnije njegovega župnika čimprej o tem obvestiti. V zmislu kanona 470, § 2, se mora prejem svete birme zapisati tudi v krstno knjigo in po sinodalnih določilih ljubljanske škofije tudi v »status animarum«.

Da ne bo nereda, se naroča gospodom veroučiteljem, naj birmske listke natančno izpolnijo. Zlasti naj bo natančno zapisana rojstna župnija in rojstni datum. Zato naj birmanci, ki so rojeni v drugih župnijah, katehetu prinese krstni list. Dobro je, če veroučitelji, ko so dali kak birmski listek, sporoče birmancevemu župniku natančne podatke o birmancu.

Če je bil birmanec birman v tuji župniji, naj župnik te župnije čimprej pošlje birmski listek birmancevemu župniku z oznako kraja in dneva svete birme ter škofa birmovalca. Birmancev župnik vpiše sv. birmo v birmsko in v krstno knjigo ter v »status animarum«. Če pa otrok ni bil rojen v tisti župniji, vpiše župnik birmanca v birmsko knjigo in »status animarum«, listek pa pošlje župniku rojstne župnije, da vpiše birmanca v rojstno knjigo.

Primerjaj tudi Škofijski list 1927, str. 72.

Razne objave.

Praznik bl. Hosane Kotorske. Z ozirom na določbo škofijskega direktorija za leto 1931., str. 74, se opozarjajo gg. duhovniki, da si pravočasno oskrbe formularje za brevir in mašo dne 27. aprila. (Tiskovine se dobe v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.) Treba pa je v zmislu odloka sv. kongregacije obredov popraviti oracijo blažene: »Innona, Domine, ... dolorum tuorum (in ne Redemptoris!) participes...«

Prodajanje cerkvenih starin. Dasi je bilo ponovno prepovedano in na to ponovno opozorjeno (vide Škof. list 1923, str. 83; 1924, str. 70; 1928, str. 18; 1929, str. 117; 1930, str. 148), je škof. ordinariat prav sedaj zopet zvedel za neke prodaje cerkvenih starin brez škofijskega dovoljenja. Imena dotičnih gg. duhovnikov so ordinariatu znana in se bo proti njim postopalo po predpisih (Can. 2346). Da pa ne bi kdo dejal, da se mu dela kaka krivica, naj se prizadeti obrnejo na škof. ordinariat s pismeno vlogo in naj se opravičijo. Storiijo naj to tekom štirinajstih dni po prejemu tega Škofijskega lista.

Zakon o državljanstvu (Uradni list z dne 19. novembra 1928, št. 109) ima dva važna paragrafa, ki ju morajo vedeti župniki ob porokah nevest: § 10: Če se omoži tuja državljanica z državljanom kraljevine, pridobi državljanstvo kraljevine, razen če si je pridržala z izjavo pred omožitvijo državljanstvo po pokolenju, ako to določajo zakoni njene domovine. — § 29: Ako

se državljanica kraljevine omoži s tujim državljanom, izgubi državljanstvo, razen če po predpisih zakonov moževe domovine ni pridobila njegovega državljanstva ali če si je pridržala državljanstvo kraljevine z ženitno pogodbo ali pa, če take pogodbe ni, ako je podala ob sklenitvi zakona tako izjavo.

Oprost zgradarine za cerkvene zgradbe. Pravilnik k zakonu o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih (Uradni list z dne 27. junija 1930, št. 10) vsebuje k § 4 določbo, da so oproščene od plačevanja zgradarine: »Cerkve, kapele in samostanske zgradbe ali deli zgradb, ki niso dani v najem, ki se uporabljajo neposredno za cerkveno-prosvetne namene in za stanovanje nadškofov, škofov, župnikov in verskih poglavarjev vseh z zakonom priznanih veroizpovedanj. Razen tega so oproščeni tega davka vsi verski kulturno-zgodovinski spomeniki in zavodi za cerkvene potrebe.«

Vojaška pokopališča, urejanje, vzdrževanje in evidenca. Župnim uradom je bil razposlan po pošti tozadeven razpis kr. banske uprave v Ljubljani z naslovom na vsa županstva. Župni uradi se opozarjajo na ta razpis z naročilom, da se po njem ravnaajo glede prekopavanja vojaških grobov in podpirajo županstva in mestna načelstva pri zbiranju podatkov o vojaških grobovih ter identiteti v njih pokopanih oseb. Na podlagi seznamov županstev založi seznam vsako sresko načelstvo (v Ljubljani mestno načelstvo) za svoje območje in na podlagi teh slednjih seznamov se založi pri kr. banski upravi skupen seznam vojaških grobov za vso banovino.

Cerkveni lestenci z brušenim steklom čedalje bolj izginjajo iz naših cerkva, kar bi pa ne smelo biti, ker so nemajhne vrednosti in bolj pristojne našim cerkvam, kakor novi kovinski. Zato naj se povsod, kjer so, ohranijo in če so zavrženi, dajo popraviti in obesiti nazaj v cerkve. Take lestence popravlja pasar Janez Dernovšek v Ljubljani, Trnovska ulica 23.

Okrožnica papeža Pija XI. o krščanskem zakonu v slovenskem prevodu se bo posebej razposlala vsem župnim uradom. Gospodje dušni pastirji naj okrožnico preberó in raztolmačijo vernikom s prižnice in tudi pri shodnih verskih družb in bratovščin. Prevod je založila Lecnova družba v Ljubljani in se nadaljnji izvodi lahko naroče pri njej.

Železniške legitimacije. Oni, ki so prejeli nove železniške legitimacije in starih še niso vrnili škof. ordinariatu, naj to čimprej store.

Tiskovine: »Vizitacijsko poročilo«, vizitacijsko poročilo o katehezi in »Zapisnik cerkvenih govorov« bo založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, kjer naj jih župni uradi naroče. Pripominja se, da je poslej rabiti tako za dekanijske kakor za kanonične vizitacije samo tiskovino »Vizitacijsko poročilo«.

Knjige »Kvišku zdaj dežela vsa!« toplo priporočamo v nabavo. Poleg živahno pisane vsebine o vsem, kar zadeva življenje današnjih dni, navaja knjiga razne zakone in naredbe, s katerimi je mogoče razvade današnjega javnega življenja postavnim potom ovirati in odstranjevati. Knjiga obravnava vse, kar je predmet naši k a t o l i š k i a k c i j i. — Izvod stare 20 Din in se naroča pri Naši slogi v Ljubljani, Dunajska cesta. Na 10 izvodov je eden povrhu.

Popis razmer cerkvenega in verskega življenja naših bratov v Julijski krajini je priložen vsaki številki Škof. lista in sicer v informacijo glede sestavka na str. 46 tega lista. Dobro informacijo daje tudi knjiga: J. Soklič: I s t r a k l i č e!, ki stane 10 Din in je v zalogi Jugoslov. Matice v Ljubljani.

Konkurzni razpis.

Z okrožnico z dne 18. februarja 1931, št. 838, je bila razpisana župnija **M e n g e š** v kamniški dekaniji.

Prednost do te župnije imajo v prvi vrsti duhovniki, ki so v sorodu z ustanoviteljem **Jožefom Schiffer pl. Schiffersteinom**, ako bi pa takih ne bilo, duhovniki, ki so se rodili v Kranju. Prvi morajo priložiti prošnji za podelitev župnije poleg drugih dokumentov tudi rodovnik z razvidom svojega sorodstva z ustanoviteljem, drugi svoj rojstni in krstni list.

Prošnje je nasloviti na škof. ordinariat v Ljubljani. Rok za vlaganje prošenj se zaključuje 20. marca 1931.

S tem pa se razpisujejo še sledeče župnije:

S v. O ž b a l t n a J e z e r s k e m v kranjski dekaniji, **R a k a v l e s k o v š k i** dekaniji in **Z a g r a d e c** v žužemberški dekaniji.

Pravilno opremljene prošnje je nasloviti na škof. ordinariat.

Rok za vlaganje prošenj se zaključuje 8. aprila 1931.

Kdor prosi za več župnij hkrati, mora vložiti prošnjo za vsako župnijo posebej.

Škofijska kronika.

Teološka fakulteta. Za univerzitetnega docenta cerkvenega prava na teološki fakulteti v Ljubljani je bil imenovan dr. **Alozij O d a r**.

Škofijsko cerkveno sodišče. Za branitelja zakonske vezi pri škof. zakonskem sodišču v Ljubljani je bil imenovan univ. docent dr. **Alozij O d a r**.

Za **prosinodalna** eksaminatorja sta bila imenovana: dr. **Andrej S n o j**, univ. prof., in dr. **Alozij O d a r**, univ. docent v Ljubljani.

Podeljena je župnija **Gorje Gabrielu P e t r i č u**, župniku v Zagradcu.

Stalna pokojnina je dovoljena: **Janezu D r u n e c k e m u**, župniku na Jezerskem, in **Martinu Š k e r j a n c u**, župniku na Raki.

Imenovan je bil za banovinskega honorarnega duhovnika v bolnici za duševne bolezni na Studencu pri Ljubljani katehet **Janez J a l e n**.

Umrla sta: **Franc K u š a r**, župnik v Mengšu, dne 13. februarja 1931, v starosti 71 let, in **Janez B a r t e l m e**, župnik v pok., v Spodnjem logu, dne 1. marca 1931, v starosti 66 let. Naj v miru počivata!

Škofijski ordinariat v Ljubljani,

dne 5. marca 1931.

Vsebina: 14. Papeževa okrožnica »Casti connubii«. — 15. Poročilo o pastoralnih konferencah l. 1930. — 16. Molitve za versko svobodo naših narodnih bratov. — 17. Raba novega »Cerkvenega molitvenika«. — 18. Zakonske ločitve od mize in pestelje. — 19. Knjiga birmancev. — 20. Razne objave. — 21. Konkurzni razpis. — 22. Škofijska kronika.

Izdajatelj: Škofijski ordinariat (**Ignacij Nadrah**). — Odgovorni urednik: **Jože Jagodic**.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: **Karel Čeč**.